

2010-ES KOMPLEX VERSENYKULTÚRA
FELMÉRÉS
A JOGÁSZOK KÖRÉBEN

Budapest, 2010. október 21.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	6
1.1. A kutatás módszere.....	6
1.2. A minta megbízhatósága	7
1.3. A kérdőív.....	8
1.4. A minta összetétele	9
2. Verseny-attitűd, gyakorlati piactudatosság.....	10
3. A Versenytörvény ismerete	16
3.1. Ismeretek a Versenytörvény céljáról	16
3.2. Ismeretek a Versenytörvény tartalmáról	19
3.3. Összesített ismereti mutató	23
3.4. A Versenytörvény szerepe a jogászok munkájában	24
3.5. A versenyszabályozás értékelése.....	27
4. A GVH ismertsége, megítélése	28
4.1. Általános tájékozottság a GVH-val kapcsolatban	28
4.2. A GVH működésének ismerete.....	29
4.3. A GVH megítélése	33
5. Az EU tagság hatása a versenyszabályozásra.....	38

Vezetői összefoglaló

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja megbízásából a MASMI Hungary Piackutató Intézet felmérést végzett több célcsoportban, köztük a jogászok körében. A kutatás célja az volt, hogy feltérképezzük a jogászok ismereteit, véleményét a Versenytrvényvel, a GVH-val és általában a magyar versenyszabályozással, illetve piaci helyzettel kapcsolatban.

Az adatfelvétel 300 fős mintán, 15 perces kérdőívet alkalmazó, telefonos megkérdezéssel történt 2010 szeptemberében.

Versenyattitúd és gyakorlati piactudatosság

- A jogászok több mint fele a piaci versenyt preferálja az állami szabályozással szemben, 37%-uk szerint az ideális helyzetet az állam és a piaci verseny egyensúlya jelenti, és mindössze 7%-uk tartja kívánatosnak az állami beavatkozás nagyobb súlyát, illetve kizárólagosságát.
- Ezzel összhangban van az is, hogy a jelenlegi versenyt a nagy többségük az ideálisnál gyengébbnek gondolja. A három vizsgált területen: a szolgáltatások, élelmiszerek, műszaki és háztartási cikkek piacán ebben a sorrendben csökken azok aránya, akik erőteljesebb versenyt szorgalmaznának az adott piacon.
- A jogászok közel fele – magánszemélyként – a „változóan piactudatos” fogyasztókhöz tartozik, 36%-uk bizonyult „következetesen piactudatos fogyasztónak”, míg 16%-uk a „nem piactudatos” kategóriába sorolódott. A deklarált versenypártiság és a gyakorlati piactudatosság egyidejű vizsgálatából az derül ki, hogy a jogászok egyötöde deklaráltan versenypárti és piactudatos egyszerre.

A versenyszabályozással kapcsolatos ismeretek, tapasztalatok

- A jogászok egynegyede tudta spontán módon helyesen meghatározni a Versenytrvény célját. A célok ismeretének támogatott vizsgálata során viszont már a kilenctizedük egyetértett azzal, hogy a Versenytrvény alapvető célja a „gazdasági verseny fenntartása a különböző piacokon”. Ennél jóval kevesebben, a válaszadók kevesebb mint kétharmada tudta csak helyesen azt, hogy „a fogyasztók tájékozottságának biztosítása” is célja a törvénynek.
- A jogászok 87%-a tudja, hogy a Versenytrvény a vállalkozások, cégek gazdasági ügyeire vonatkozóan tartalmaz előírásokat, ugyanakkor csak egyharmaduk van tisztában azzal, hogy a törvény – a kérdésben felkínált opciók közül – kizárólag a vállalkozások gazdasági ügyeit érinti.
- A Versenytrvény tiltó rendelkezéseinek ismeretét vizsgáló kérdés kapcsán csupán egy olyan jogász akadt a háromszázból, aki nyolcból nyolcszor eltalálta, hogy az adott esemény tilalom alá esik-e. Igaz ugyanakkor, hogy a megkérdezettek közel háromnegyede az állítások többségénél helyes választ adott.

- A jogászok közel kétharmada tudja helyesen, hogy egy másik vállalkozás feletti irányítás megszerzése a tulajdonjog megszerzése nélkül is összefonódásnak minősül a Versenytörvény alapján. Azt viszont már kevesebben, mindössze a válaszadók 40%-a tartotta igaznak, hogy a részvénytársaság is beleeshet ebbe a kategóriába.
- A Versenytörvény megsértésének jogkövetkezményei közül spontán módon a pénzbírságot említették a legtöbben (92%), de jelentős számú (35%) említést kapott az adott magatartástól való eltiltás is.
- Egy több kérdésből képzett ismereti mutató alapján a jogászok egyharmada nagyon jól, 55%-uk pedig elég jól ismeri a Versenytörvényt. A jogszabályt gyakorlatilag egyáltalán nem ismerők aránya 2%.
- A megkérdezett jogászok 37%-ának volt már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye, de csak 27%-uk mondta azt, hogy mélyebben is foglalkozott már a jogszabállyal. A válaszadók 29%-a igényelné azt, hogy jobban megismerhesse a Versenytörvényt. Ismereteik bővítése érdekében a legtöbben a GVH-hoz fordulnának segítségül.
- Az elmúlt időszakban romlott a versenyszabályozás megítélése a jogászok körében. Az elégedetlenség elsősorban abból fakad, hogy túl megengedőnek tartják a szabályozást a vállalkozásokkal szemben (23%). Túl szigorúnak mindössze 8% érzi azt, míg ambivalens véleménye (bizonyos területeken túl szigorú, másokon túl megengedő) minden ötödik jogásznak van.
- A megkérdezettek közel kétharmada tudja azt, hogy Európai Unió szinten is léteznek a Versenytörvényhez hasonló szabályok, melyek a tagállamok versenyjogi szabályozásával egymást kiegészítve működnek. Közel háromnegyedük gondolja helyesen azt, hogy az Európai Bizottság a tagállamokban, így Magyarországon is vizsgálhat kartellügyeket, illetve hogy a GVH nem csak a magyar Versenytörvény, hanem az EU versenyszabályai alapján is eljárhat.

A GVH ismertsége, megítélése

- Mindössze 2% azoknak a jogászoknak az aránya, akik teljes mértékben tájékozottnak érzik magukat a GVH munkájával, hatáskörével, feladataival kapcsolatban. A legtöbben (44%) közepesre osztályozták ismeretük szintjét, tizből négyen pedig bevallottan nem érzik magukat tájékozottnak a GVH-val kapcsolatban.
- A jogászok szinte kivétel nélkül tudják, hogy a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés és kartell-gyanú esetén a Gazdasági Versenyhivatalhoz lehet fordulni, de csak valamivel több mint kétharmaduk van tisztában azzal, hogy a versenyhivatal kompetenciájába tartoznak a fogyasztók megtévesztésével kapcsolatos ügyek is.
- A jogászok 59%-a tudja, hogy a GVH vizsgálóinak joga van a vállalat összes iratába betekinteni, illetve minden helyiségbe belépni, egynegyedük viszont úgy gondolja, hogy csak az ügyvezető vagy a jogi képviselő engedélyével végezhetik a munkájukat a vizsgálók egy vállalkozásnál.

- A megkérdezettek 37%-a hallott már a GVH engedékenységi politikájáról, azaz tudja, hogy kartell feltárása esetén a GVH-val együttműködő vállalkozás mentesülhet a rá kiszabható bírság egésze vagy egy része alól. Közel ugyanennyien értesültek arról is, hogy a GVH informátorai díjra lehetnek jogosultak.
- A jogászok 41%-a gondolja úgy, hogy a GVH jól vagy kiválóan végzi a munkáját, 36% adott semleges, 6%-uk pedig rossz vagy nagyon rossz értékelést. Az 1-5-ig terjedő skálán számított átlagosztályzat 3,5. A megkérdezettek egyhatoda ugyanakkor nem vállalkozott a hivatal értékelésére. A GVH-ról kialakult általános kép az igazságos döntések terén történő megítéléssel van a legszorosabb kapcsolatban.
- Minden harmadik jogász gondolja úgy, hogy a GVH fellépése éppen megfelelő a megbüntetett vállalatok száma és a büntetések mértéke alapján. A kevésbé elégedettek többsége a viszonylag vagy túlzottan enyhe fellépést kéri számon a hivataltól.

1. Bevezető

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja megbízásából a MASMI Hungary Piackutató Intézet felmérést végzett a GVH és a versenyszabályok ismertségéről, megítéléséről a lakosság, valamint a versenyhivatali munka szempontjából kiemelt csoportok (vállalkozások, jogászok, közigazgatási szakemberek, gazdasági újságírók) körében.

A GVH rendszeresen rendel meg közvélemény-kutatásokat e témában. A tanulmányban feltüntetett 2004-es és 2007-es adatok a TÁRKI felméréséből származnak. A jelenlegi kutatás a korábbiakhoz képest frissített, néhány kérdéssel kibővített kérdőívvel, hasonló célcsoportok körében zajlott. Idén a lakosságon, a jogászokon, a vállalkozókon és a gazdasági újságírókon túl önkormányzati és államigazgatási szakembereket is bevontunk a kutatásba, akik egy új, ún. *közigazgatási célcsoport*ban kaptak helyet. A kérdőívek módosításait, illetve az új célcsoport bevonásához kapcsolódó módszertani részleteket a MASMI a GVH munkatársaival együttműködve dolgozta ki.

A kutatás fókuszában az alábbi témakörök állnak:

- versennyel kapcsolatos attitűd és fogyasztói attitűd
- verseny a saját iparágban (vállalkozóknál)
- a Verseny törvény ismertsége általában és részleteiben
- a GVH ismertsége, a GVH feladatainak, illetve hatáskörének ismerete, munkájának megítélése
- az EU tagság versenyjogi aspektusai

Ez a tanulmány a **jogászok** egy speciális körének (ügyvédek, polgári bírók és vállalati jogászok) véleményét, ismereteit elemzi.

1.1. A kutatás módszere

Az adatfelvétel módja:	telefonos interjúk (CATI)
Az adatfelvétel ideje:	2010. szeptember 9-24.
Alapsokaság:	a magyarországi ügyvédek, polgári bírók és vállalati jogászok
Minta:	300 jogász, ebből: <ul style="list-style-type: none">• 125 ügyvéd• 50 polgári bíró• 125 vállalati jogász

A jogász célcsoportban az eredeti cél az volt, hogy egyenlő számú (100-100) interjú készítsünk a három szegmensben. Az adatfelvétel során azonban előre nem látott nehézségekbe ütköztünk a polgári bírók részmintájánál¹, ezért, a GVH-val egyeztetve, végül ebben a szegmensben csak 50, a másik kettőben viszont 125-125 interjú készült.

A mintavétel során tehát (a korábbi kutatásokhoz hasonlóan és az ajánlatkéréssel összhangban) aránytalan rétegzést használtunk. Az egyes szegmenseken belül egyszerű (statisztikai) véletlen mintavétellel választottuk ki a mintába kerülő jogászokat, így biztosítva a szegmenseken belüli reprezentatív mintát. Fel kell hívnunk azonban a figyelmet arra, hogy a teljes minta összetétele – az aránytalan rétegzés miatt – eltér az alapsokaság összetételétől, mivel a valóságban az ügyvédek száma jóval nagyobb, mint a polgári bíróké, a vállalati jogászok valós száma pedig nem ismert. A teljes mintára vonatkozó megállapítások tehát nem vetíthetők rá automatikusan az alapsokaságra, a részmintákra vonatkozó eredmények viszont reprezentatívak. Ezért ezeket minden esetben bemutatjuk a teljes minta eredményei mellett.

Az előző kutatások adataival való összehasonlítást korlátozza a fentebb említett mintatorzuláson kívül az a tény is, hogy a korábbi hullámokban a jogász minta tartalmazott egy negyedik részmintát is, a közigazgatási jogászokét. Ez utóbbi szegmens azonban a jelenlegi kutatásban már az újonnan bevont közigazgatási célcsoport mintájában szerepel. A tanulmányban közölt idősoros adatok értelmezésénél tehát ezeket a korlátozó feltételeket szem előtt kell tartani.

1.2. A minta megbízhatósága

Egy minta megbízhatóságát a minta konfidencia-intervallumával szokás jellemezni. Ez az érték azt mutatja meg, hogy a reprezentatív kiválasztás szabályainak betartása esetén a minta segítségével mért érték maximálisan (azaz matematikai értelemben vett elképzelhető „legrosszabb esetben”, szimmetrikus eloszlás esetén) mennyire térhet el attól a hipotetikus eredménytől, amit akkor kaptunk volna, ha nem mintát veszünk, hanem az alapsokaság minden egyes tagját megkérdeztük volna.

A teljes mintát tekintve (N=300), 95%-os megbízhatósági szinten $\pm 5,8\%$, az egyes részmintákat tekintve N=125 esetén $\pm 8,8\%$, N=50 esetén $\pm 13,9\%$ konfidencia-intervallummal számolhatunk az elemzés során, azaz az értékelésnél 95%-os biztonsággal állíthatjuk, hogy a kapott eredmény maximum ekkora mértékben térhet el a célcsoport egészének véleményétől.

¹ A válaszmegtagadás mértéke nagyon magas volt a bírók körében, ami feltehetően összefüggésben állt az utóbbi heteket, hónapokat jellemző politikai és személyi változásokkal.

1.3. A kérdőív

A kérdőívet a megbízó képviselőivel folytatott konzultációk során állítottuk össze. Két szempontot tartottunk szem előtt: a korábbi kutatások adataival való összehasonlíthatóságot és azt, hogy a kérdéseinkre releváns válaszokat kapjunk.

Tisztában voltunk vele, hogy egy több hullámban zajló kutatásnál fontos szempont az eredmények összehasonlíthatóságának megőrzése, és ez az elvárás egyértelműen megjelent a megrendelő igényeiben is. Az eredmények közvetlen, „számszaki” összehasonlíthatóságának biztosítéka általában az, ha mind a kérdés típusa, formája, szövegezése, mind pedig az adatfelvételi technika változatlan marad. Ez utóbbi a jogász célcsoportban változatlan maradt, emiatt a direkt összevethetőség lehetősége nem csorbult. Néhány kérdés tekintetében azonban a MASMI változtatásokat javasolt a kérdések típusa, szövegezése terén. E változtatások nemcsak a jelenlegi hullám eredményeinek felhasználhatóságát bővítik, hanem hozzájárulnak a folyamatok időbeli alakulásának megbízhatóbb elemzéséhez is. A kérdések átfogalmazása, módosítása során törekedtünk arra, hogy – gyakorlati, kutatói tapasztalataink, és a legutóbbi felmérési hullámból születő tanulmányok áttekintése alapján – csak olyan pontokon hajtsunk végre változtatásokat, ahol azt feltétlenül szükségesnek látjuk. Ezek azok, ahol a korábbi kérdőívi megfogalmazások nem vezettek kellően stabil eredményekre, és/vagy (például „érzéketlen” skálák alkalmazása miatt) a kérdésekből születő eredmények csak igen „nagyvonalúan” tükrözték a megkérdezettek adott témakörben jellemző attitűdjeit. Ugyanakkor minden olyan kérdésnél, ahol a GVH ezt az igényét megfogalmazta, változtatás nélkül tartottuk meg az eredeti szövegezést.

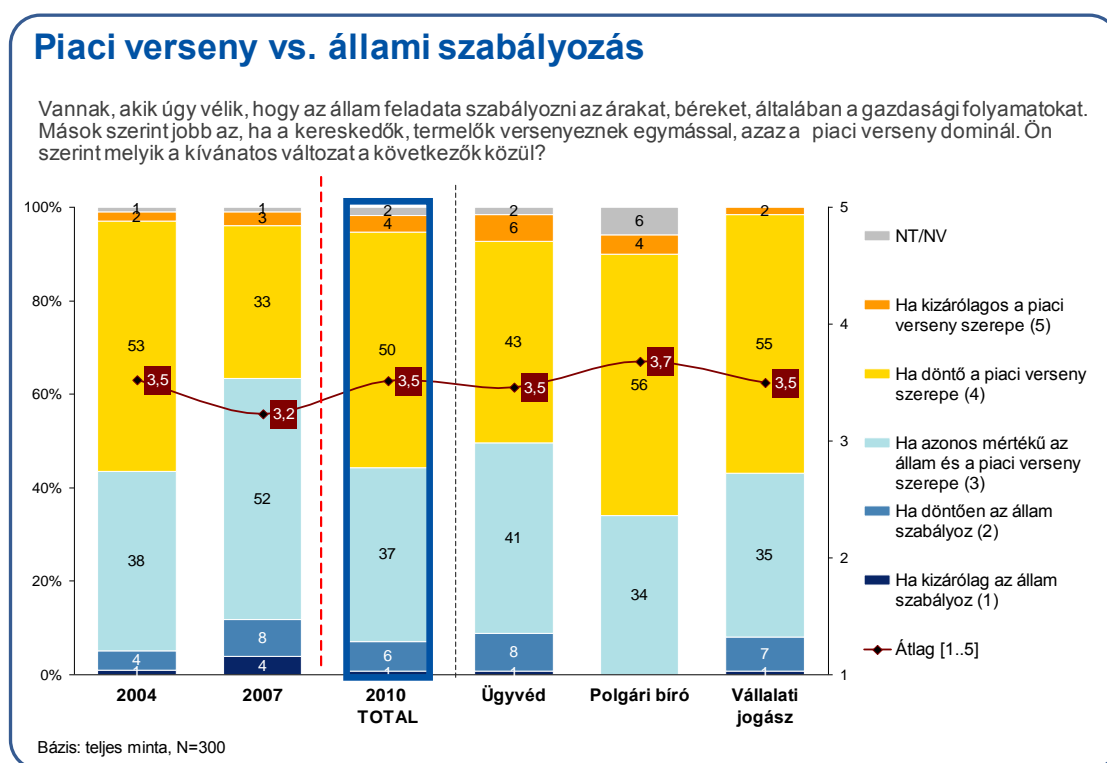
1.4. A minta összetétele

		Elemsszám	Részarány
Nem	Férfi	165	55%
	Nő	135	45%
Kor	20-39 éves	91	30%
	40-49 éves	58	19%
	50-59 éves	71	24%
	60 év vagy afelett	78	26%
	NV	2	1%
Településtípus	Budapest	160	53%
	Megyeszékhely	81	27%
	Város	57	19%
	Község	2	1%
Gazdasági érintettség	Fő területét jelentik a gazdasági életet érintő kérdések	64	21%
	Nem fő területe, de szokott vele foglalkozni	168	56%
	Nem szokott vele foglalkozni	67	22%
	NT/NV	1	0%
Az érintett területekkel foglalkozók	Versenyjog	65	22%
	Közbeszerzések	56	19%
	Fogyasztóvédelem, fogyasztói panaszok	99	33%
	Közszolgáltatók	88	29%
ÖSSZESEN		300	100%
A vállalati jogászok cégének jellemzői			
A cég tulajdonviszonyai	Teljes mértékben magyar	83	66%
	Részben magyar, részben külföldi	19	15%
	Teljes mértékben külföldi	4	3%
	Multinacionális	8	6%
	NT/NV	11	9%
Tevékenységi kör	Ipar, bányászat	29	23%
	Mezőgazdaság	6	5%
	Közlekedés, szállítás, hírközlés	14	11%
	Kereskedelem	25	20%
	Pénzügyi szolgáltatás, biztosítás	15	12%
	Egyéb szolgáltatás	13	10%
	Közszolgáltatások (oktatás, eü., stb.)	8	6%
	Egyéb	6	5%
	NT/NV	9	7%
Alkalmazottak száma	Legfeljebb 9 fős	22	18%
	10-49 fős	43	34%
	50-249 fős	34	27%
	250 fős vagy nagyobb	26	21%
ÖSSZESEN		125	100%

2. Verseny-attitűd, gyakorlati piactudatosság

A megkérdezett jogászok többsége (54%) a piaci versenyt preferálja az állami szabályozással szemben, bár ezen belül a teljesen szabad, állami beavatkozástól mentes versenyt mindössze 4%-uk tartaná kívánatosnak. 37%-uk szerint az ideális helyzetet az állam és a piaci verseny egyensúlya jelenti, míg mindössze 7% látná szívesen az állami beavatkozás nagyobb súlyát, illetve kizárólagosságát.

Az ideai eredmények a hat évvel korábbiakra emlékeztetnek. A három évvel ezelőtti felmérés adatai szerint viszont akkor az állam és a piac szerepének kiegyensúlyozottságát tartotta a többség kívánatosnak².

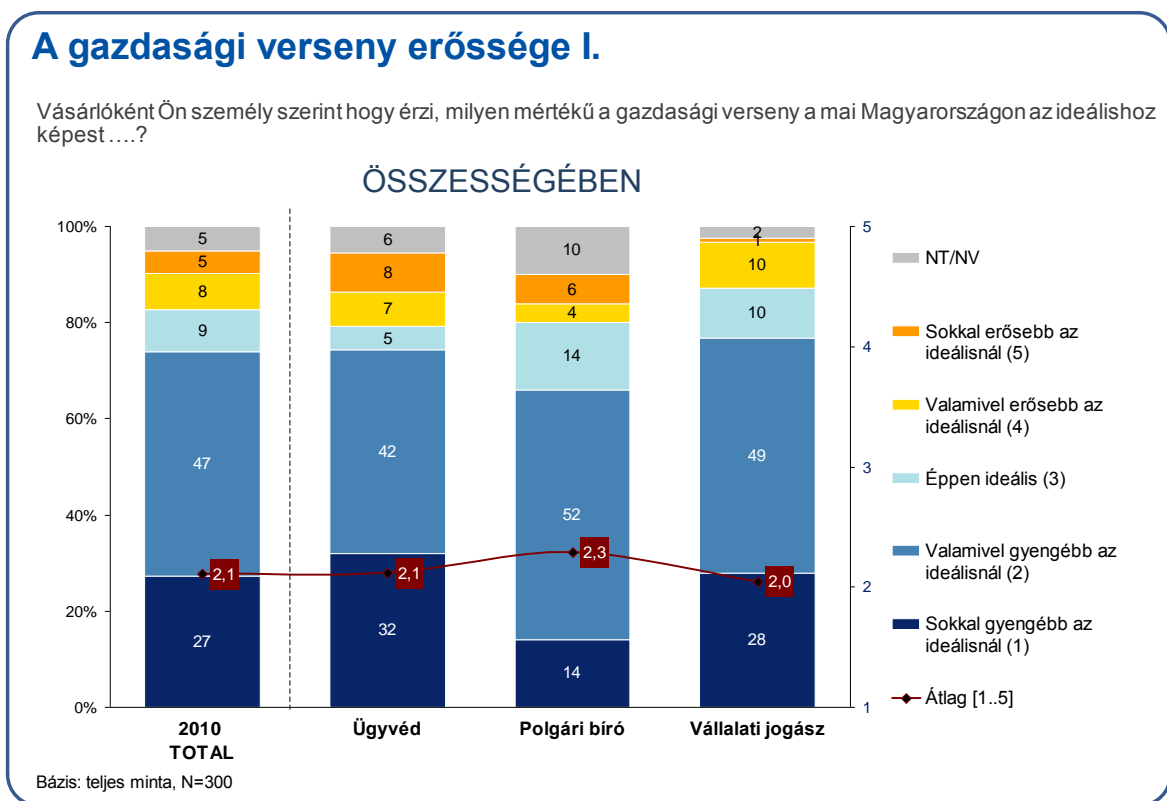
Bár a mintaelemszám alacsony, feltűnő, hogy a megkérdezett polgári bírók közül senki sem volt híve az állami szabályozás túlsúlyának. Az egyéb jellemzők közül csak a válaszadó kora mutatott összefüggést ezzel a kérdéssel: az idősebbek (60 év feletti) jobban igényelnék az állami szabályozást, mint a fiatalabbak (40 év alattiak). A 40-49 évesek közül pedig az átlagosnál többen tartják kívánatosnak az állami és a piaci szabályozás egyensúlyát.

² Az egyes hullámok eredményeinek összehasonlításakor sok esetben tapasztalható ún. „trendtörés” a 2007-es felmérési hullámnál, azaz az ideai eredmények nagyobb összhangban vannak a 2004-es adatokkal, mint a 2007-esekkel. Mivel ez a trendtörés számos olyan mutatónál is jelentkezett, amelyek a gyakorlatban ritkán változnak ilyen időtávokon (és ilyen irányokba), nem zárható ki az, hogy a 2007-es eredmények mozgásai jelentős részben a mintavételből eredő következmények. Kérjük tehát, hogy az eredmények értelmezésénél ezt a lehetőséget is tartsa szem előtt az olvasó.

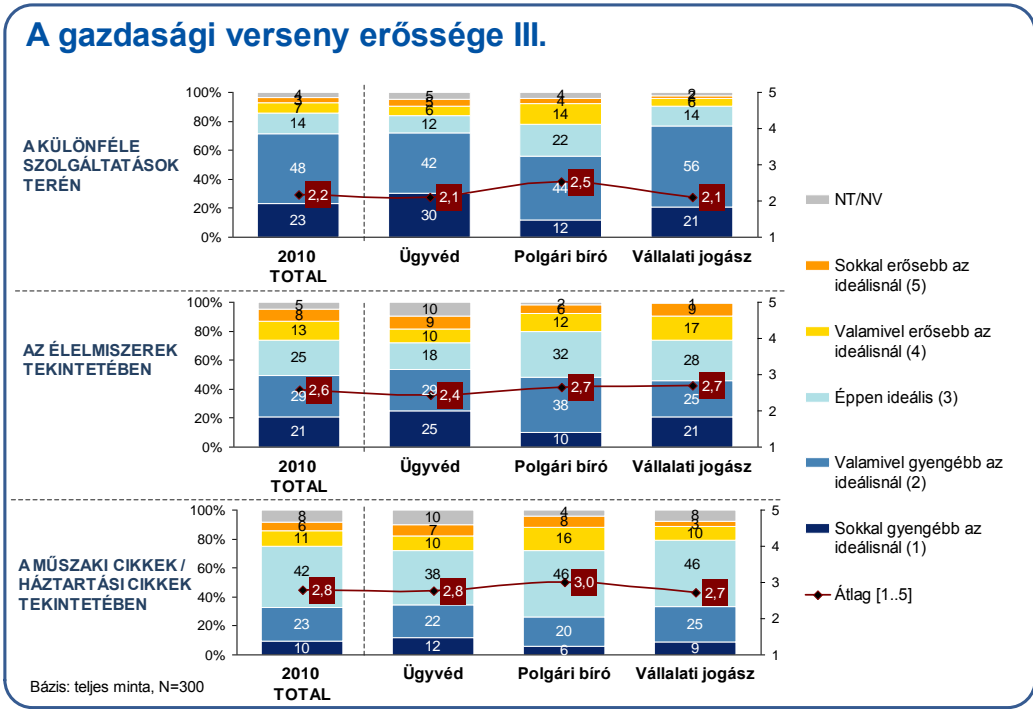
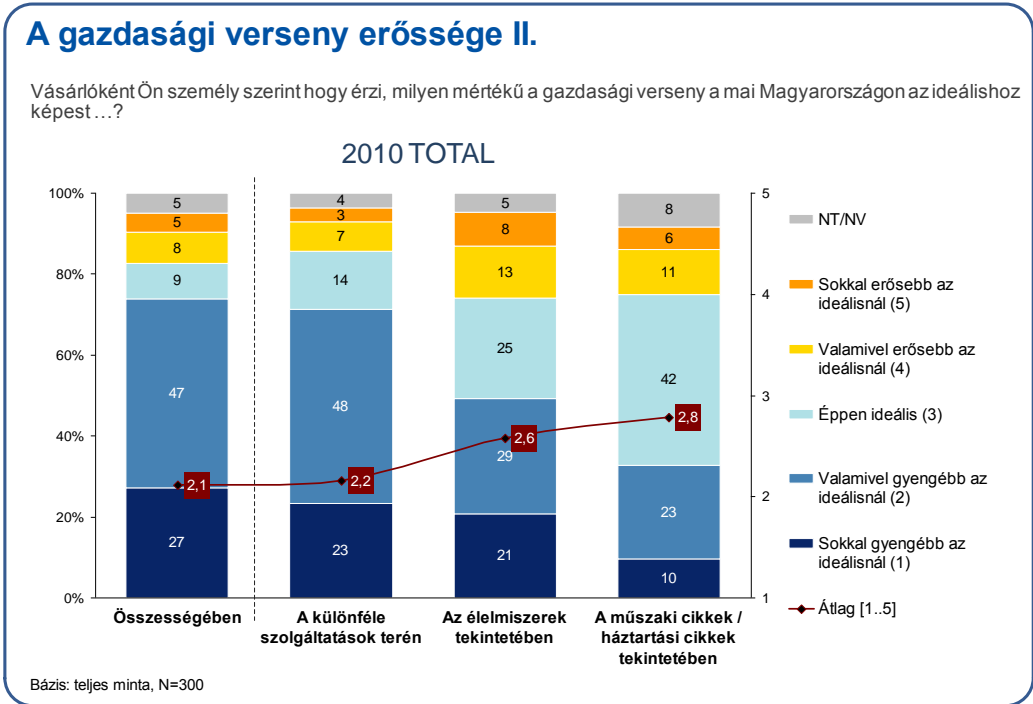
A jogászok kevesebb mint egytizede (9%) érzékeli magánemberként, vásárlóként ideális mértékűnek a versenyt. A nagy többség (74%) az ideálisnál gyengébbnek gondolja azt: több mint egynegyedük (27%) szerint sokkal gyengébb, közel felük (47%) szerint valamivel gyengébb. Mindössze 12% érzi úgy, hogy a verseny erősebb a kívánatosnál.

A polgári bírók véleménye ebben a kérdésben is különbözik a másik két szegmensétől: közülük jóval kevesebben érzik úgy, hogy a jelenlegi verseny sokkal gyengébb az ideálisnál.

A korábbi hullámokban szerepelt egy hasonló, de megfogalmazásában némileg eltérő kérdés. Az előző két hullám adatai alapján a jogászok a mostaninál nagyobb arányban tartották megfelelő intenzitásúnak a versenyt, és kevesebben érezték azt gyengébbnek az ideálisnál. Az eredmények időbeli alakulása arra enged következtetni, hogy a jogásztársadalom egyre inkább versenypárti.

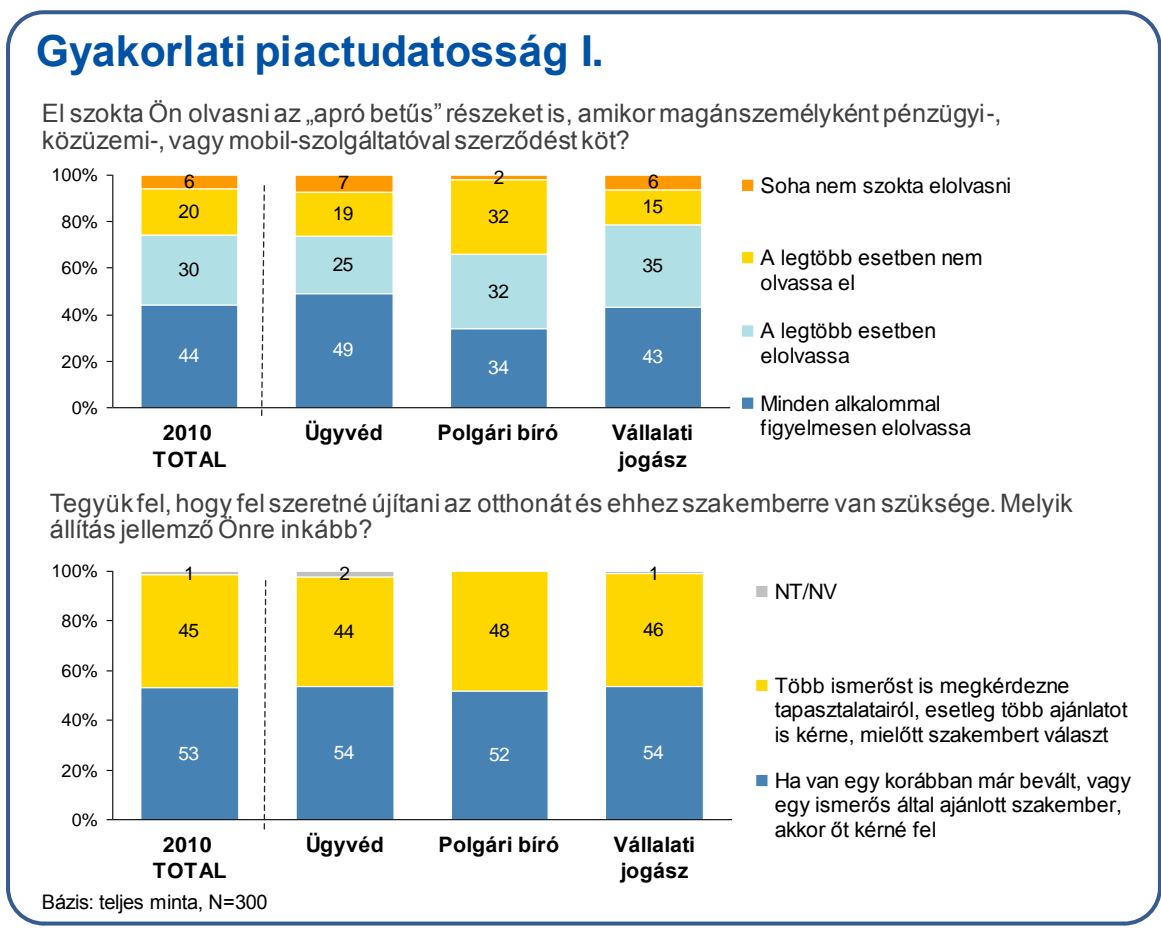
A verseny erősségének megítéléséről nemcsak összességében kérdeztük a jogászokat, hanem három konkrét terület – szolgáltatások, élelmiszerek, műszaki és háztartási cikkek – tekintetében is. E három terület közül a szolgáltatások területén érzik a leggyengébbnek a versenyt a jogászok mindhárom szegmensben. A legtöbben a műszaki cikkek versenyére mondták azt, hogy éppen ideális (a teljes minta 42%-a), de még ezen a piacon is többen látnának szívesen erősebb (33%), mintsem gyengébb (17%) versenyt.

A gyakorlati piactudatosságot – vagyis azt, hogy a válaszadó konkrét (bár hipotetikus) élethelyzetekben, fogyasztóként hogyan viselkedne, mennyire alaposan tájékozódna, illetve mennyire alapozna a versenyre – két kérdés vizsgálta. Az egyik arra kérdezett rá, hogy milyen gyakran olvassa el az „apró betűs részeket” a szerződéskötéseknél (gyakorlati tájékozódás), a másik pedig a lakásfelújítást végző szakember kiválasztásának módjához kapcsolódóan, a versennyel összefüggő attitűdöt kívánta felmérni.

A jogászok háromnegyede (74%) állította azt, hogy az esetek túlnyomó többségében el szokta olvasni az „apró betűs” részeket is, amikor magánszemélyként szerződést köt egy bizonyos szolgáltatóval, minden második megkérdezett (53%) pedig úgy nyilatkozott, hogy lakásfelújítás esetén több forrásból is érdeklődne, mielőtt döntene egy szakember mellett. Mindössze 6% azoknak az aránya, akik soha nem olvassák el az apró betűs részeket a szerződéskötések során.

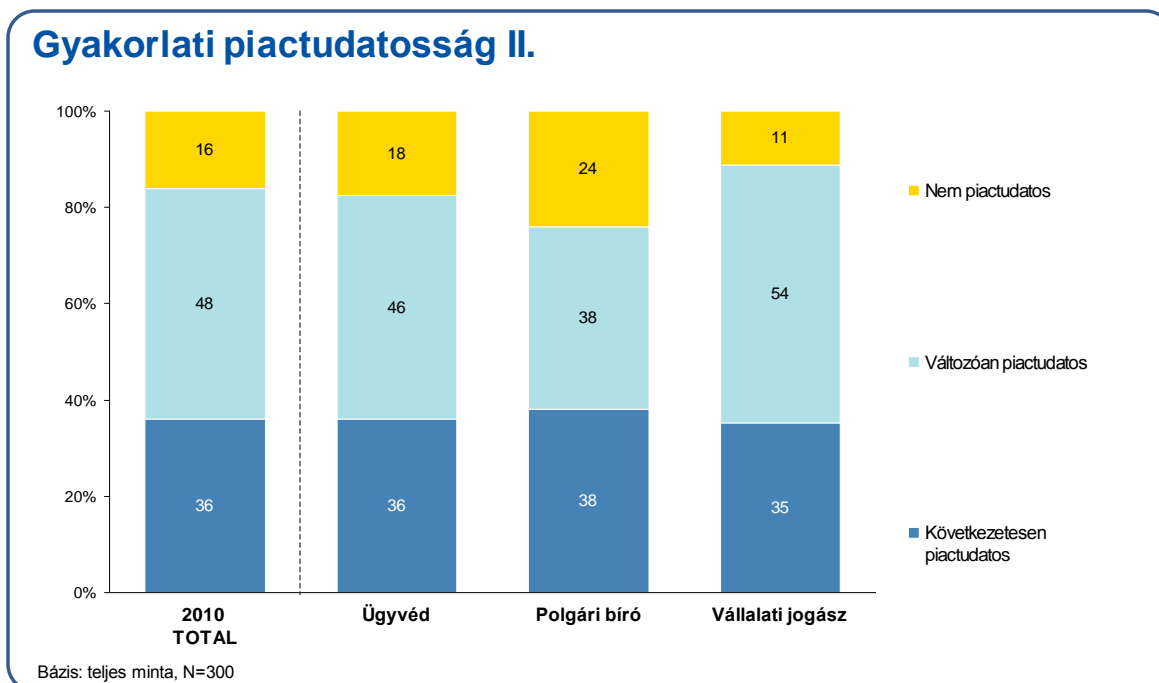
Összességében a polgári bírót fordítanak a legkevesebb figyelmet a részletekre.

A megkérdezett jogászokat – a fenti két kérdésre adott válaszaik alapján – három, a gyakorlati piactudatosság szerint kialakított csoportba soroltuk:

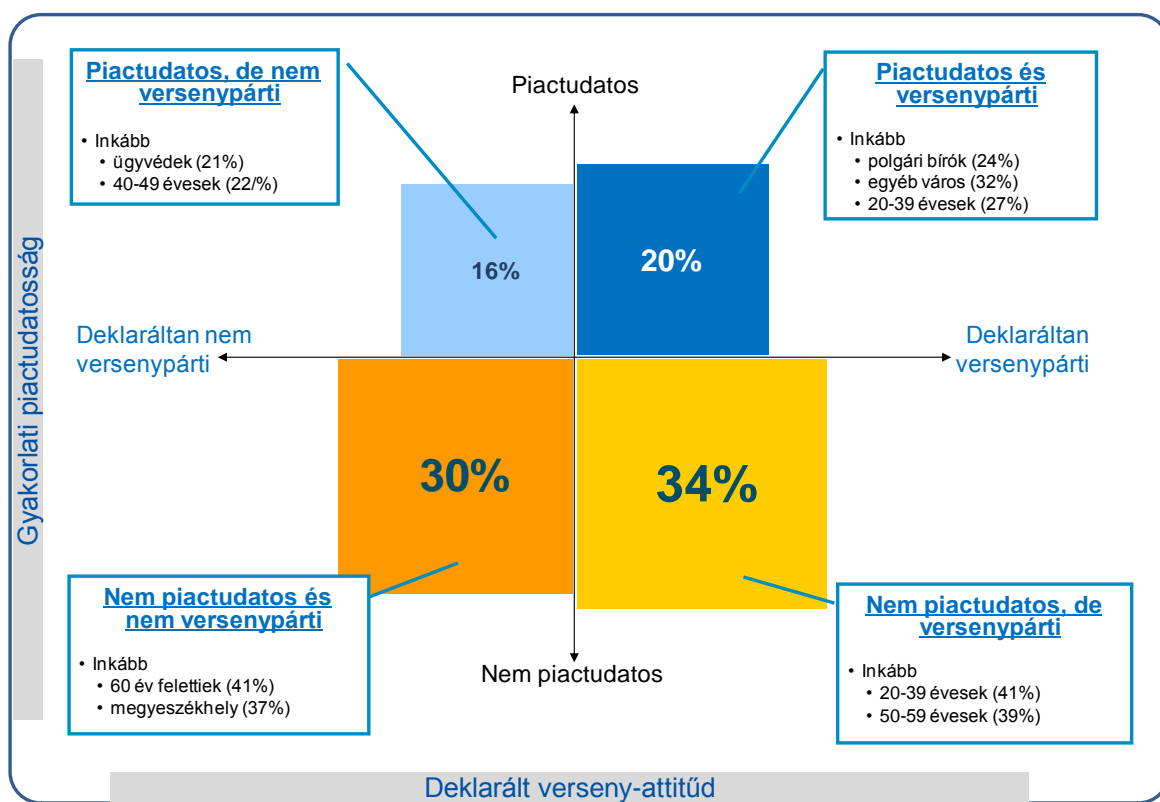
- Következetesen piactudatos fogyasztók: akik a legtöbb esetben, vagy minden alkalommal elolvassák az „apró betűs” részeket és a szakemberválasztásnál is alternatívákban gondolkoznak (vagyis a gyakorlatban is élnek a piactudatosság lehetőségeivel).
- Változóan piactudatos fogyasztók: akik vagy (a legtöbb esetben / minden alkalommal) elolvassák az „apró betűs” részeket, vagy a szakemberválasztás előtt alternatívákban gondolkoznak.
- Nem piactudatos fogyasztók: akik magánszemélyként nem próbálnak élni a verseny piacok adta lehetőséggel, illetve nem mutatnak igényt az ezeken szükséges alaposabb tájékozódásra a két kiválasztott fogyasztói döntési helyzetben; azaz többnyire nem olvassák el az apró betűs részeket a szerződéseknél, és nem keresik az alternatívákat a szakemberek kiválasztása során.

A jogászok közül 36% bizonyult „következetesen piactudatos fogyasztónak” a fenti besorolás alapján, minden hatodik válaszadó (16%) pedig a „nem piactudatos” kategóriába sorolható. A „nem piactudatos fogyasztók” csoportja felülreprezentált a polgári bírók körében (24%), viszont az átlagosnál kisebb arányban van jelen a vállalati jogászok között (11%).

E két dimenziót – azaz a versenyhez való „elvi” hozzáállást és a gyakorlatban tanúsított piactudatosságot – együttesen is vizsgáltuk. A gyakorlati piactudatosságot a korábbiakban már definiáltuk³. A „deklaráltan versenypárti” kategóriába tartozás feltétele az, hogy a válaszadó kívánatosnak tartsa a piaci verseny dominanciáját, azaz azt, hogy kizárólagos vagy döntő legyen a piaci verseny szerepe a gazdasági folyamatokban.

A jogászokat e két dimenzió alapján négy különböző csoportba lehet besorolni. Ezt a következő ábra szemlélteti. A válaszadók egyötöde (20%) egyszerre deklaráltan versenypárti és piactudatos fogyasztó. 16%-ra jellemző a piactudatosság, de nem jellemző a versenypártiság, egyharmaduk (34%) pedig csak versenypártinak mondható, piactudatos fogyasztónak nem. A jogászok 30%-a se nem piactudatos, se nem versenypárti.

³ Ebben a felosztásban az egyszerűség kedvéért összevontuk a „változóan piactudatos” és a „nem piactudatos” kategóriákat, és „piactudatos” fogyasztónak csak a „következetesen piactudatosakat” neveztük (akik az apró betűs részeket is elolvassák és a szakemberválasztásnál is alternatívákban gondolkoznak).

3. A Versenytörvény ismerete

Az idén is vizsgáltuk azt, hogy mennyire ismerik a jogászok a Versenytörvény tartalmát, hatókörét. A minta kialakításánál szűrőkritérium volt a Versenytörvény legalább érintőleges ismerete.

3.1. Ismeretek a Versenytörvény céljáról

A korábbi kutatásoktól eltérően idén először egy teljesen nyitott, majd egy több állításos, zárt kérdés vizsgálta a Versenytörvény céljára vonatkozó ismereteket. A nyitott kérdés szöveges válaszait utólag kódoltuk, majd ezeket a kódokat a GVH munkatársainak segítségével csoportosítottuk a válasz helyessége alapján 6 kategóriába (jó, inkább jó, kétértelmű, inkább rossz, rossz, illetve semmitmondó válasz). A részletesen kódolt válaszok említési számát és a teljes mintára vetített százalékos arányát mutatja az alábbi táblázat.

Ön szerint mi volt a törvényhozók szándéka a Versenytörvény megalkotásával?		
<i>Bázis: teljes minta (N=300)</i>	Említések száma	Százalékos arány
Egyértelműen helyes válaszok:		
Tisztességtelen piaci magatartás megakadályozása	42	14%
Fogyasztók védelme, jó legyen a fogyasztóknak	21	7%
A verseny elősegítése, fenntartása	14	5%
Uniós jogszabályok, normák érvényesítése	14	5%
Kartellek, egyeztetések megakadályozása	10	3%
Visszaélések megakadályozása	3	1%
Győzzön a jobb	1	0%
Jobb termékek, jobb minőség, nagyobb választék	1	0%
Kétértelmű válaszok⁴:		
A verseny szabályozása, kontrollálása	53	18%
Piaci szereplők, folyamatok szabályozása	42	14%
Tiszta, tisztességes, igazságos verseny biztosítása	41	14%
Tiszta, tisztességes körülmények megteremtése a piacon	21	7%
Esélyegyenlőség biztosítása a piaci szereplőknek	14	5%
Etikai szabályok betartatása	8	3%
A verseny feltételeinek, körülményeinek megteremtése	4	1%
Egyensúly fenntartása	3	1%
Inkább rossz válaszok:		
Túl nagy piaci részesedés, erőfölény megakadályozása	18	6%
Monopóliumok kialakulásának megakadályozása	13	4%
Rossz válaszok:		
Szabályozás (általában)	9	3%
Kisebbségi/hazai vállalkozások védelme	5	2%
A gazdaság élénkítése, gazdasági helyzet javítása	4	1%
Korrupció háttérbe szorítása	4	1%
Egyéb, rossz válasz	9	3%
Semmitmondó válaszok / NT/NV:		
Értelmetlen, rossz törvény	10	3%
Törvények, (verseny)szabályok betartatása	4	1%
NT/NV	22	7%

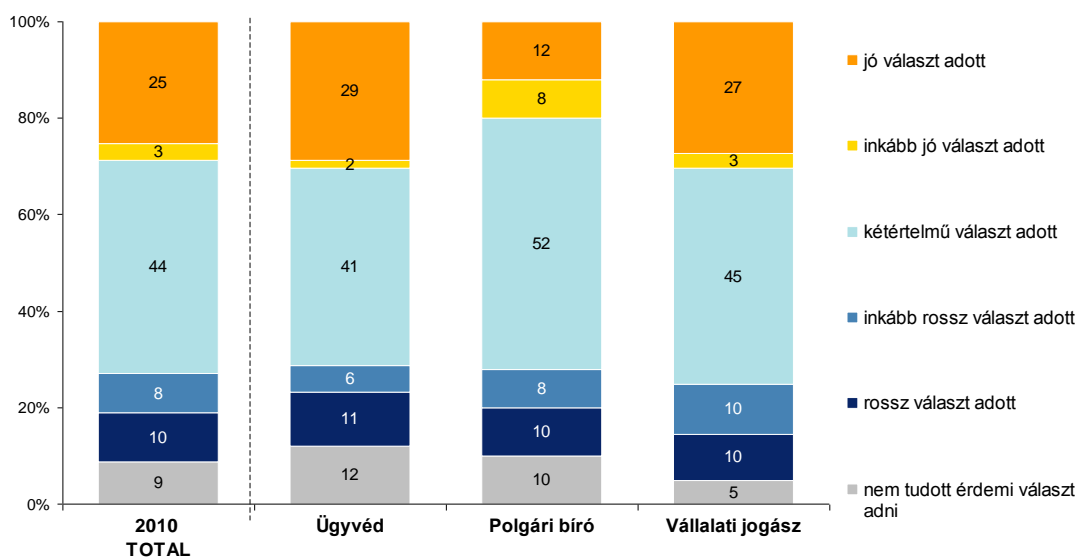
⁴ Ezek a válaszok lehetnek helyesek is, helytelenek is, attól függően, hogy mire gondolt közben a válaszadó.

A nyitottan feltett kérdésekre adott válaszok helyessége alapján csoportokba soroltuk a válaszadókat. Aki többféle választ is adott, az egy köztes kategóriába került⁵. Ennek alapján elmondhatjuk, hogy a megkérdezett jogászok egynegyede (25%) van teljes mértékben tisztában a Versenytörvény céljaival. Elég nagy hányaduk (55%-uk) adott csupán részben jó (inkább jó, inkább rossz vagy kétértelmű) választ erre a kérdésre. A teljesen tájékozatlanok aránya 19%.

A polgári bírók közül az átlagnál kevesebben adtak jó választ, náluk még erősebb volt a kétértelmű válaszok dominanciája.

A Versenytörvény céljainak ismerete I.

Tudomása szerint mi a célja a Versenytörvénynek? – A válaszok helyessége alapján képzett kategóriák.

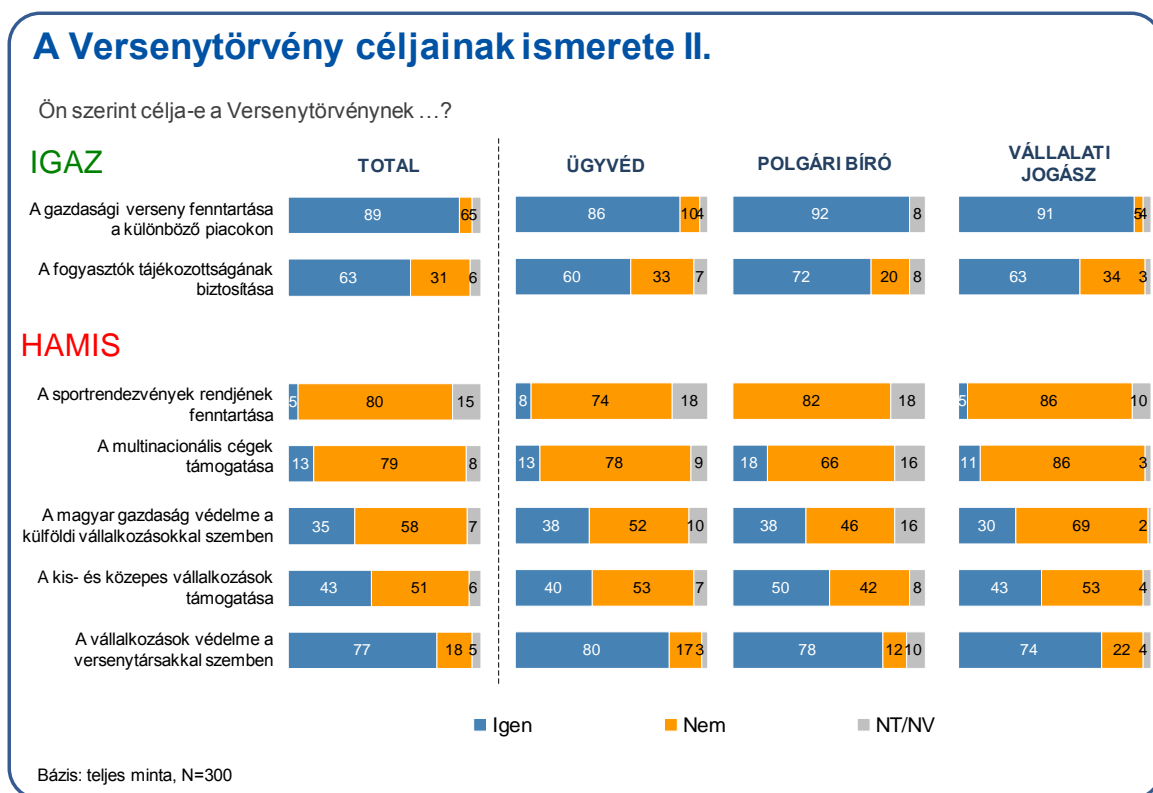

Bázis: teljes minta, N=300

⁵ Pl. egy jó és egy kétértelmű válasz esetén az „inkább jó”, egy jó és egy rossz válasz esetén a „kétértelmű” kategóriába került.

Az egyes lehetséges célok ismeretének támogatott vizsgálatában a túlnyomó többség (89%) helyesen állította, hogy a Versenytörvény alapvető célja a „gazdasági verseny fenntartása a különböző piacokon”. Ennél jóval kevesebben, a jogászok kevesebb mint kétharmada (63%) tudta csak helyesen azt, hogy „a fogyasztók tájékozottságának biztosítása” is célja a törvénynek.

A téves célmeghatározások között is akadtak azonban olyanok, amelyeket sokan igaznak vélték; a megkérdezett jogászok több mint háromnegyede (77%) véli úgy, hogy a törvény célja a „vállalkozások védelme a versenytársakkal szemben”, illetve több mint kétötödük (43%) gondolja tévesen azt, hogy „a kis- és közepes vállalatok támogatása” is a Versenytörvény céljai között szerepel. A jogászok 5%-a még a sportrendezvények rendjének fenntartását is a Versenytörvény céljai közé sorolta.

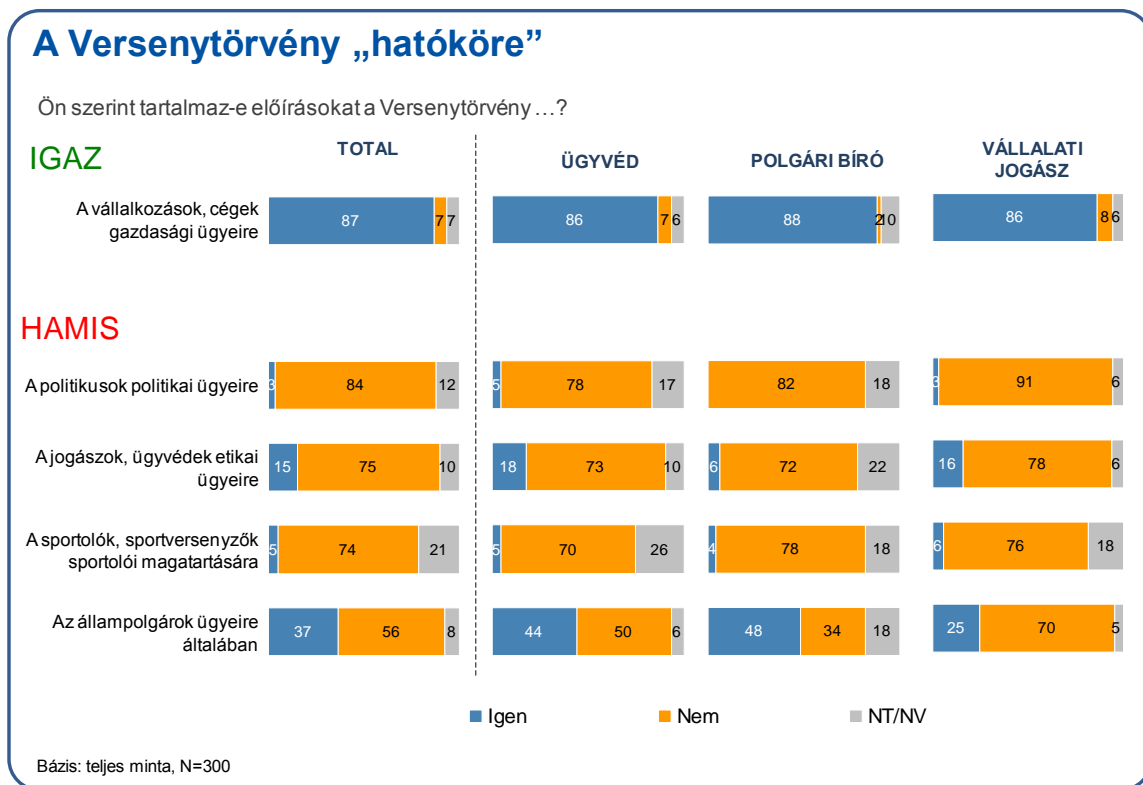

Mindössze a válaszadók 4%-a tudta mind a 7 állításra a helyes választ, viszont több mint háromnegyedük (77%) adott legalább négy jó választ (azaz több jó választ, mint rosszat).

3.2. Ismeretek a Versenytörvény tartalmáról

A megkérdezett jogászok közel kilenctizede (87%) tudta, hogy a Versenytörvény a vállalkozások, cégek gazdasági ügyeire vonatkozóan tartalmaz előírásokat. Ugyanakkor mindössze 56%-uk van tisztában azzal, hogy az állampolgárok ügyeire általában nem vonatkozik a törvény.

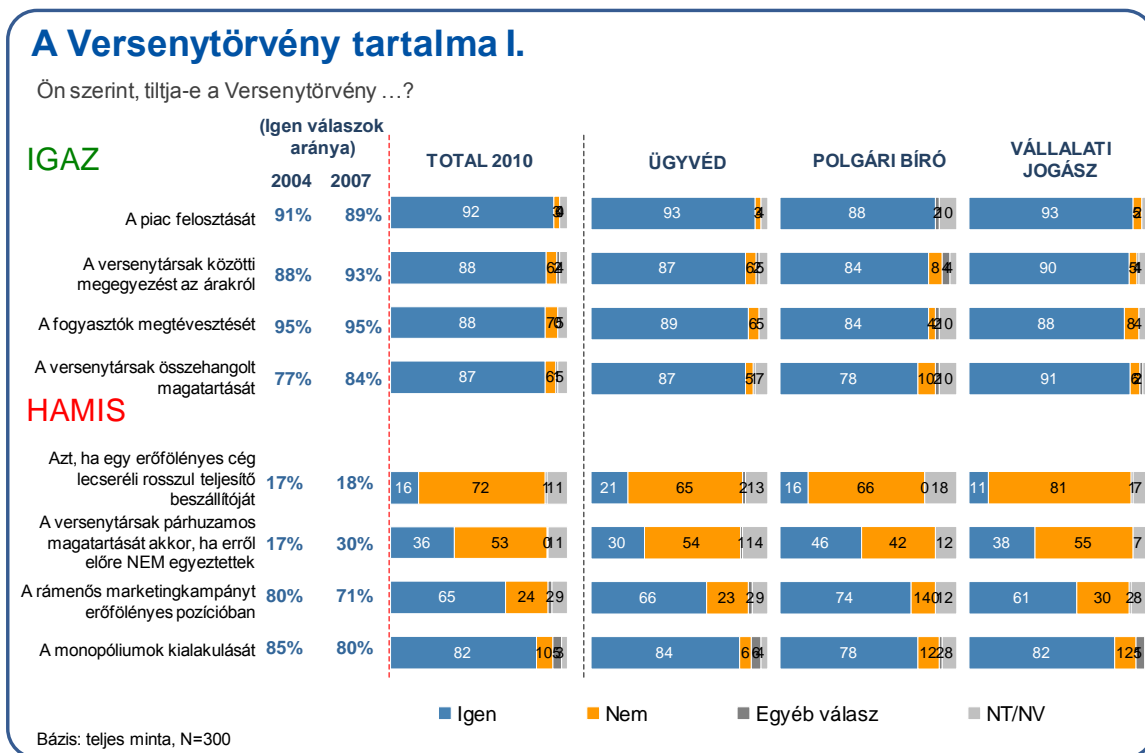
A kizárólag jó választ adók (akik csak a vállalkozások gazdasági ügyeit jelölték meg) aránya 33% volt.

Viszonylag tájékozottak voltak a jogászok a Versenytörvény tiltó rendelkezései tekintetében is. Nyolc tevékenységről kérdeztük, hogy tiltja-e azokat a Versenytörvény. Négynél (a piac felosztása, megegyezés az árakról, a fogyasztók megtévesztése, versenytársak összehangolt magatartása) az igen, további négynél (erőfölényes cég lecseréli rosszul teljesítő beszállítóját, párhuzamos magatartás, rámenős marketingkampány erőfölényes pozícióban, monopóliumok kialakítása) pedig a nem volt a helyes válasz.

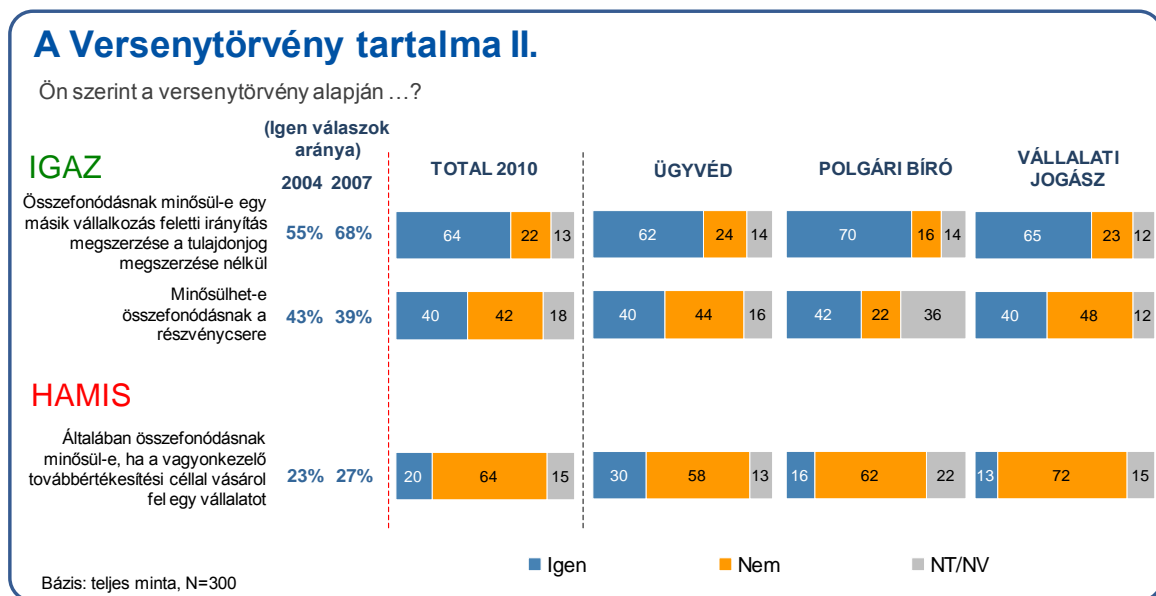
Az igaz állításoknál a jó válaszokat adók aránya 90% körüli volt, a hamis állítások esetén viszont nagyobb változatosságot tapasztaltunk (a jó válaszok aránya 10 és 72% között mozgott). Az eredmények – néhány kisebb kilengéstől eltekintve – hasonlóak voltak a korábbi kutatásokban is.

Mindössze egy válaszadó adott mind a nyolc tevékenység esetén jó választ, de közel háromnegyedüknél (73%) kaptunk több jó, mint rossz választ.

A jogászok többé-kevésbé tisztában vannak azzal, hogy mi minősül összefonódásnak a Versenytörvény alapján. Közel kétharmaduk (64%) tudta helyesen, hogy egy másik vállalkozás feletti irányítás megszerzése a tulajdonjog megszerzése nélkül is ebbe a kategóriába tartozik. (2007-ben többen, 2004-ben kevesebben adtak erre a kérdésre jó választ.) Azt már kevesebben, mindössze a válaszadók 40%-a tartotta igaznak, hogy a részvénycsere is összefonódásnak minősülhet. (A válaszok hasonlóan alakultak a korábbi hullámokban is.)

A megkérdezettek többsége (64%) helyesen állította, hogy általában nem minősül összefonódásnak az, ha a vagyonkezelő továbbértékesítési céllal vásárol fel egy vállalatot. (A korábbi két hullám eredményeihez képest nőtt a helyes válaszok aránya ennél a kérdésnél.)

A jogászok többsége jól tudja, hogy milyen jogkövetkezményekkel jár a Versenytörvény megsértése. A nyitottan feltett kérdésre mindössze a megkérdezettek 4%-a nem tudott válaszolni.

A jó válaszok közül a pénzbírságot említették a legtöbben (92%), és elég sok említést kapott az adott magatartástól való eltiltás is (35%). A feljelentést, eljárás indítását 7% említette, a közbeszerzésből, tenderből való kizárást 2%.

Az összességében kevés rossz válasz közül legnagyobb arányban (11%) a vállalkozás felszámolása szerepelt, és néhányan említették még, hogy a GVH ajánlásokat tehet (8%).

A semleges vagy ambivalens válaszok említési aránya nagyon alacsony volt.

3.3. Összesített ismereti mutató

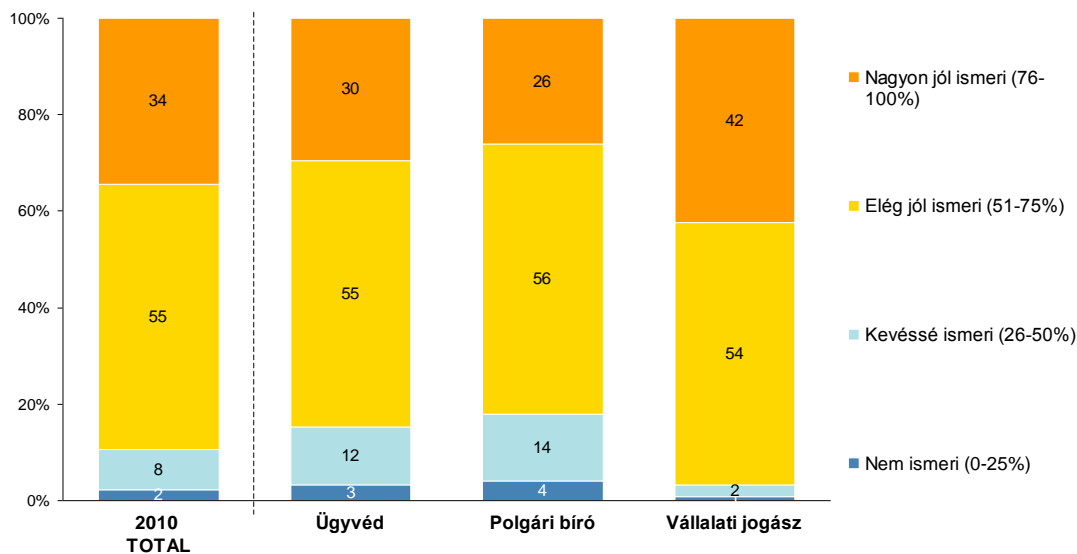
Három, az előzőekben bemutatott, a Versenytörvényre vonatkozó kérdésből (mire vonatkoznak a Versenytörvény előírásai; mi a célja a Versenytörvénynek; milyen tevékenységeket tilt) képeztünk egy összesített ismereti mutatót. Ez az index azt mutatja meg, hogy egy adott válaszadó az összes, ezzel kapcsolatos kérdés hány százalékára adott helyes választ.

Ez alapján a jogászok egyharmada (34%) ismeri nagyon jól a törvényt (a kérdések több mint háromnegyedére helyes választ adott), és további 55%-uk ismerete elég jónak mondható (a jó válaszok aránya 51-75%). A törvényt kevésbé ismerők aránya (akiknél már több volt a rossz válasz, mint a jó) 8%, míg az azt gyakorlatilag egyáltalán nem ismerőké (akik a kérdések maximum egynegyedére adtak jó választ) 2%.

A vállalati jogászok ismerik a legjobban a Versenytörvényt, a polgári bírók a legkevésbé. A törvényt nagyon jól ismerők felülreprezentáltak a 40 évesnél fiatalabb (43%), valamint a nem piactudatos, de versenypárti (42%) jogászok körében.

A Versenytörvény ismereti szintje

3 kérdésből: Mire vonatkoznak a VT előírásai? Mi a célja a VT-nek? Milyen tevékenységeket tilt a VT? – képzett mutató a helyes válaszok százalékos aránya alapján.

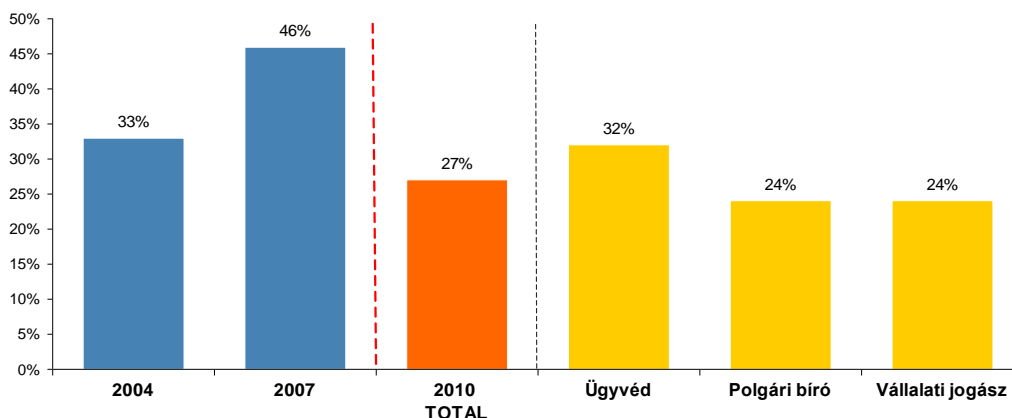
Bázis: teljes minta, N=300

3.4. A Versenytörvény szerepe a jogászok munkájában

A megkérdezett jogászok 27%-a foglalkozott már mélyebben a Versenytörvénnyel. Legnagyobb arányban (32%) az ügyvédek számoltak be ez irányú tapasztalataikról. Összehasonlítva a korábbi két hullám adataival azt látjuk, hogy 2007-ben több mint másfélszer ennyien állították, hogy foglalkoztak a törvénnyel, míg 2004-ben csak kicsivel többen, mint a mostani kutatásban.

A Versenytörvénnyel kapcsolatos tapasztalatok I.

Foglalkozott-e már mélyebben a Versenytörvénnyel? (Az „igen” válaszok aránya)

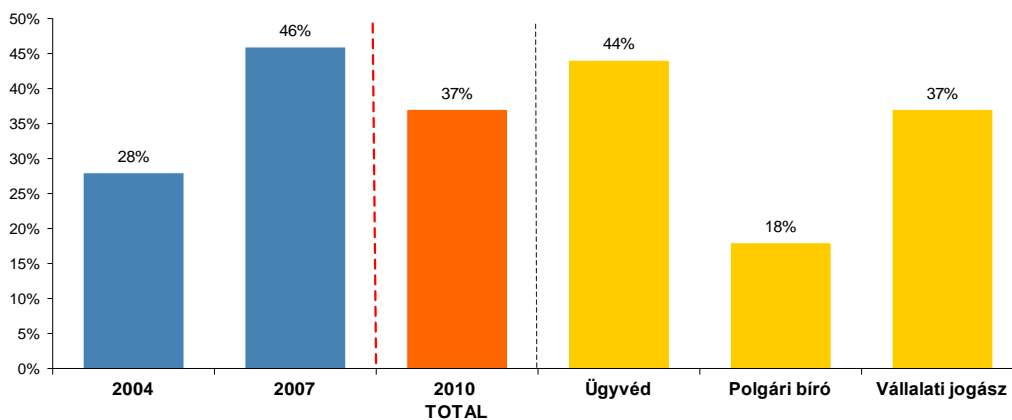

Bázis: teljes minta, N=300

A válaszadók 37%-ának volt már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye. Legnagyobb arányban az ügyvédek (44%), legkisebb arányban a polgári bírók (18%) számoltak be ilyen esetekről. 2007-ben a jelenleginél magasabb, 2004-ben viszont alacsonyabb volt ez a mutató.

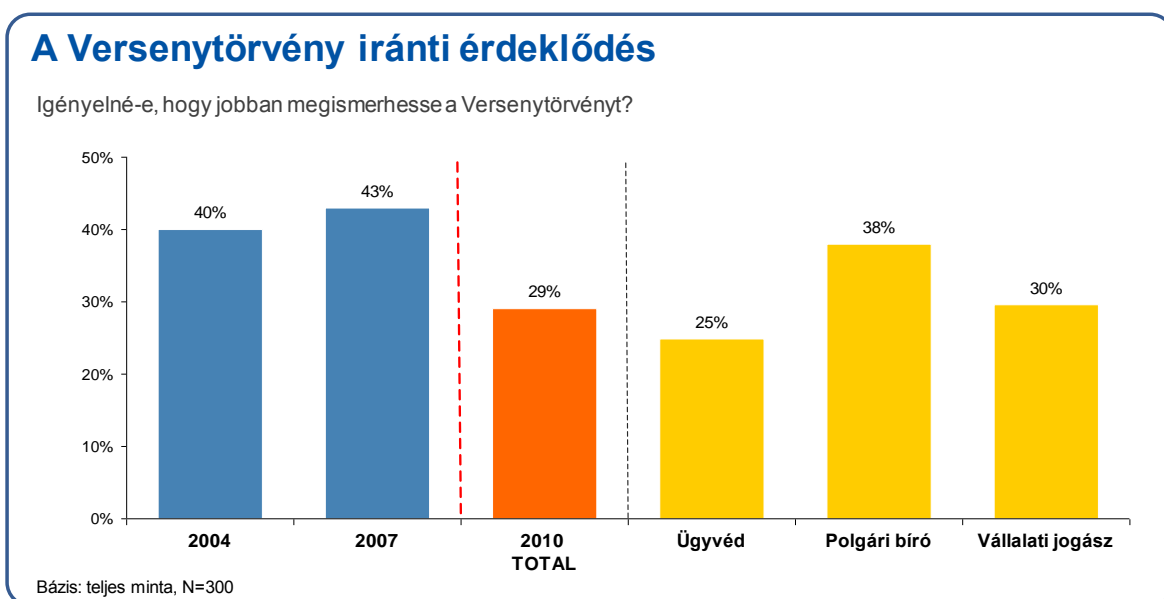
A Versenytörvénnyel kapcsolatos tapasztalatok II.

Volt már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye? (Az „igen” válaszok aránya)

Bázis: teljes minta, N=300

A jogászok 29%-a igényelné azt, hogy jobban megismerhesse a Versenytörvényt. Ez az arány alacsonyabb a korábbi kutatásokban mérteknél. A polgári bírók – akiknek a legkevesebb az eddigi tapasztalatuk a törvénnyel – jelezték a legnagyobb arányban (38%) igényüket az ismereteik bővítésére, ugyanakkor a versenyszabályozásban legtapasztaltabb ügyvédeknek mindössze a negyede (25%) szerezne szívesen további ismereteket e témában.

A Versenytörvénnyel kapcsolatos ismeretek bővítése érdekében a legtöbben (50%) a GVH-hoz fordulnának segítségül: ezen belül 35% említette a versenyhivatalt általában, mint lehetséges információforrást, 20% kifejezetten a GVH honlapját, 8% pedig a GVH ügyfélszolgálatát nevezte meg. A megkérdezett jogászok 42%-a jogtárakból, jogesetgyűjteményekből (is) informálódna, minden ötödik pedig egyéb internetes oldalakon (is) keresgélne. Szakfolyóiratokból 8% tájékozódna.

Információk szerzése a Versenytörvényről

Ön szerint hova fordulhat, ha többet akar megtudni a Versenytörvényről?

	TOTAL 2010	ÜGYVÉD	POLGÁRI BÍRÓ	VÁLLALATI JOGÁSZ
Jogtárak, jogesetgyűjtemények	42	41	52	40
GVH/Versenyhivatal (általában)	35	35	26	38
GVH honlapja	20	17	26	21
Internet	19	18	10	22
Szakfolyóiratok	8	6	4	13
GVH ügyfélszolgálat	8	7	10	7
Fogyasztóvédelem	4	6	4	3
Versenytörvény elolvasása	2	2	2	2
Ügyvédi kamara	2	2		2
Szakmai kamara, szakember	2	2	4	1
Egyéb	5	5	12	2
NT/NV	3	2	4	2

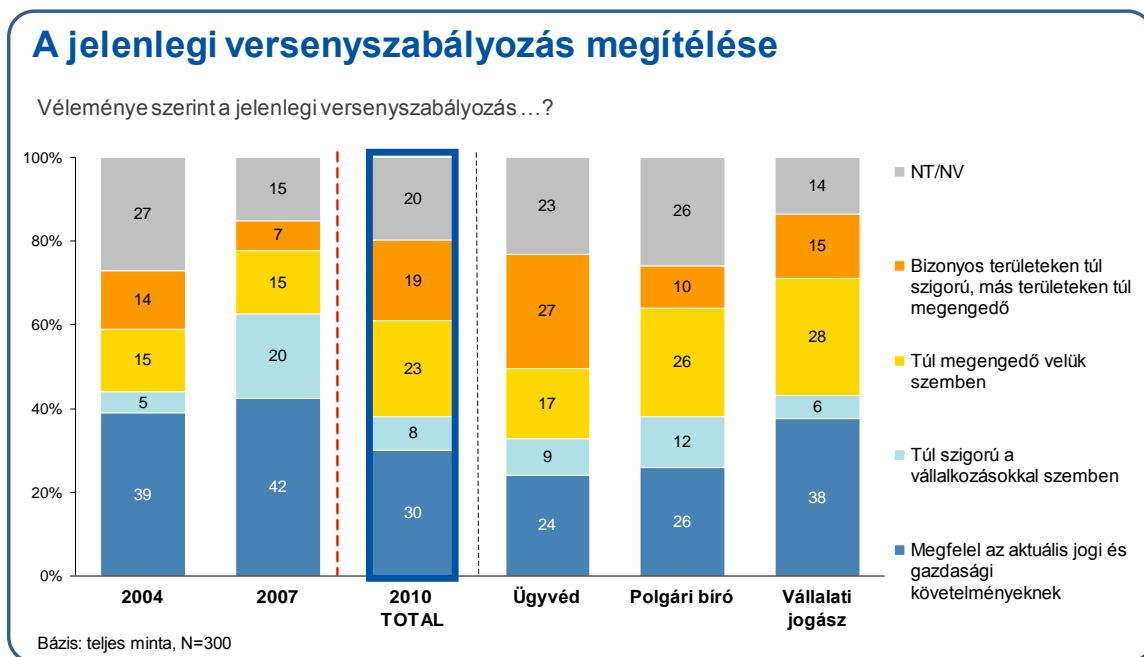
Bázis: teljes minta, N=300

3.5. A versenyszabályozás értékelése

Az elmúlt időszakban romlott a versenyszabályozás megítélése a jogászok körében. Míg 2007-ben 42%-uk tartotta azt az aktuális jogi és gazdasági követelményeknek megfelelőnek (2004-ben 39%), idén már csak 30%-uk.

Az elégedetlenség elsősorban abból fakad, hogy túl megengedőnek tartják a szabályozást a vállalkozásokkal szemben (23%). Túl szigorúnak mindössze 8% érzi azt, míg ambivalens véleménye (bizonyos területeken túl szigorú, másokon túl megengedő) minden ötödik jogásznak van.

A jogász szegmensek közül a vállalati jogászoknál tapasztaltuk a legnagyobb mértékű elégedettséget (38%-uk tartja megfelelőnek a szabályozást), és közülük vállalkoztak a legtöbben arra, hogy értékítéletet mondjanak (86%). Az ügyvédek és a polgári bírók egynegyede nem tudott vagy nem akart válaszolni erre a kérdésre, másik egynegyedük pedig megfelelőnek tartja a szabályozást. Az elégedetlenség oka az ügyvédek körében inkább az ambivalens megítélés (27%), míg a bírók körében inkább az, hogy túl megengedőnek érzik a Versenytörvényt (26%).

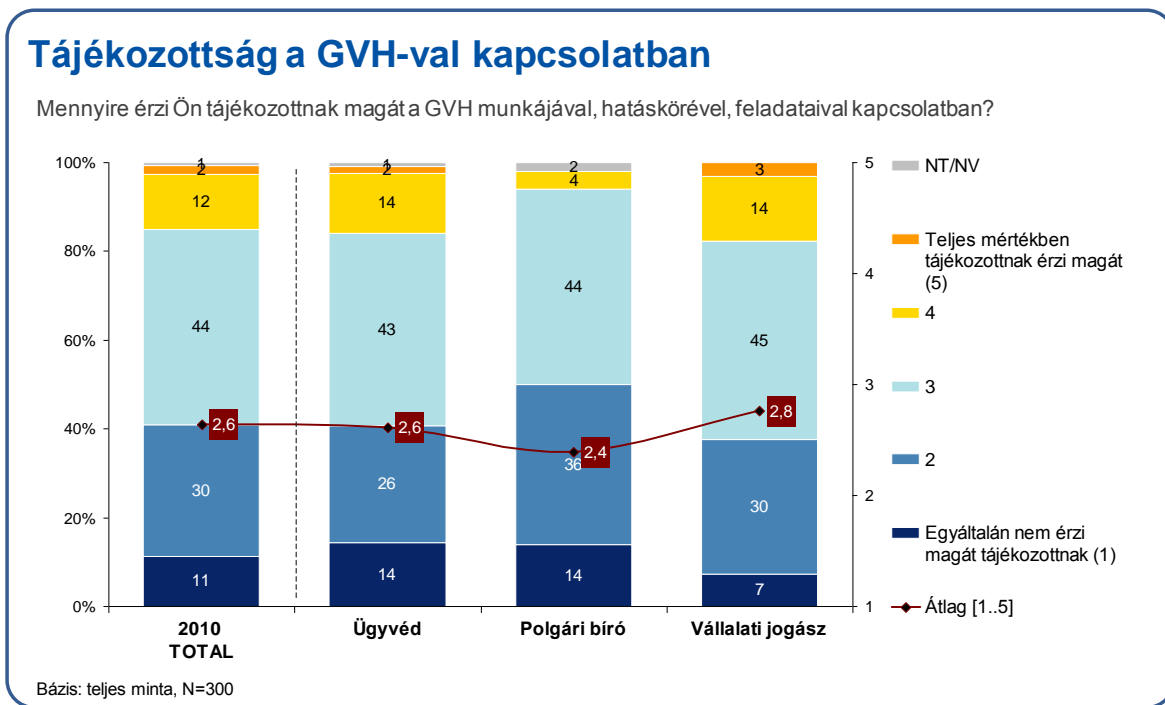
4. A GVH ismertsége, megítélése

A kutatás célja volt idén is a GVH ismertségének és megítélésének általános és részletes vizsgálata. A felmért ismeretek érintették a GVH konkrét tevékenységét és jogosultságait is.

4.1. Általános tájékozottság a GVH-val kapcsolatban

Mindössze 2% azoknak az aránya, akik teljes mértékben tájékozottnak érzik magukat a GVH munkájával, hatáskörével, feladataival kapcsolatban, és a tájékozottak köre (4-es vagy 5-ös válasz az 1-5-ig terjedő skálán) is viszonylag alacsony, 14%. A legtöbben közepesre osztályozták ismeretük szintjét (44%), tízből négyen (41%) pedig bevallottan nem érzik magukat tájékozottnak a GVH-val kapcsolatban (közülük 11% egyáltalán nem).

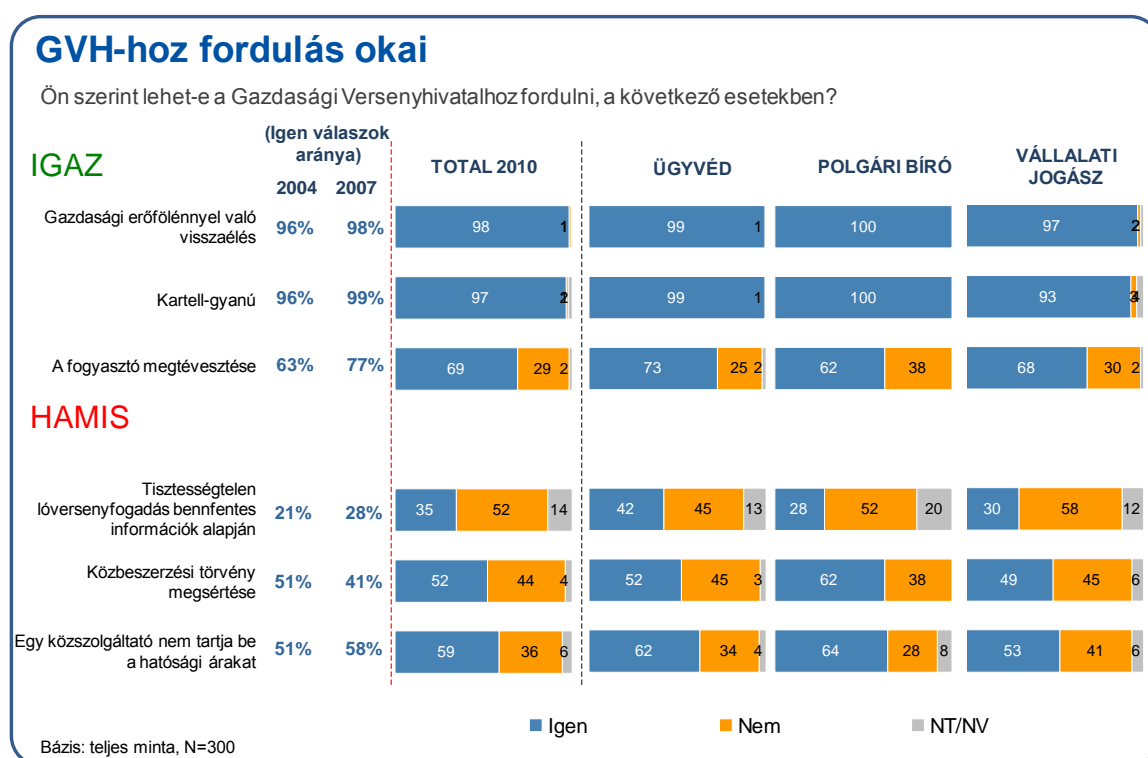
A korábbi hullámokkal való összehasonlíthatóság az alkalmazott skála eltérése miatt ugyan korlátozott, de megállapítható, hogy nem történt jelentős változás azok arányában, akik magukat teljes mértékben tájékozottnak tartják (2% vs. 3%).

4.2. A GVH működésének ismerete

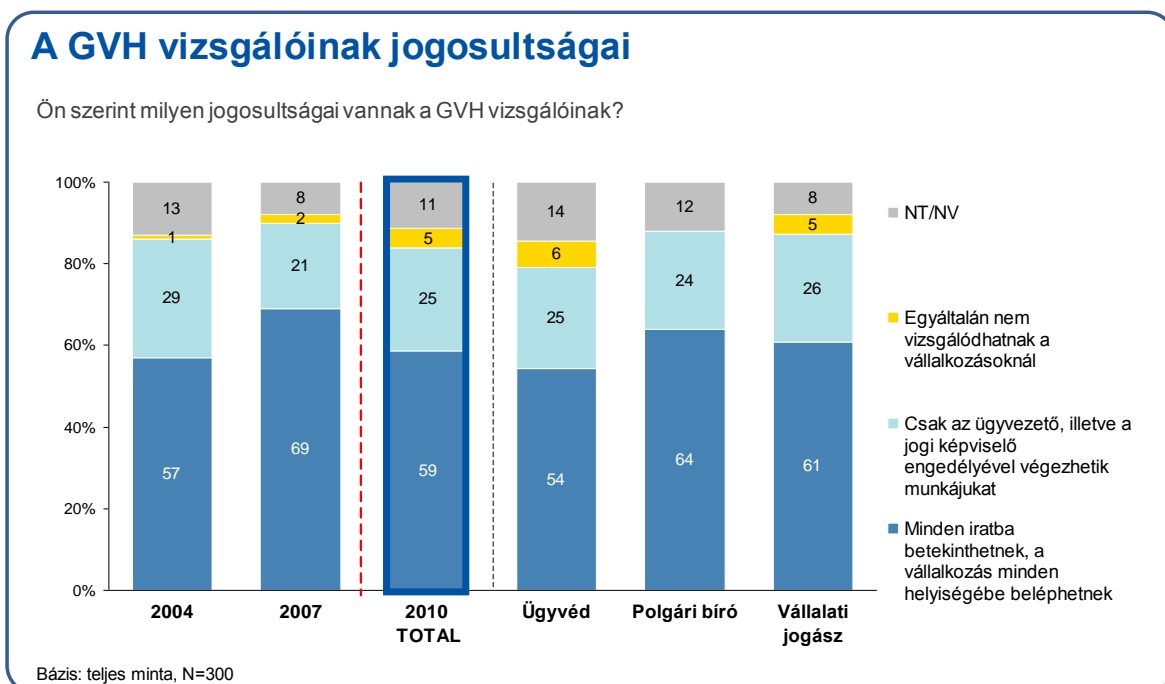
A jogászok szinte kivétel nélkül (97-98%) tudják, hogy a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés és kartell-gyanú esetén a Gazdasági Versenyhivatalhoz lehet fordulni, de csak valamivel több mint kétharmaduk (69%) van tisztában azzal, hogy a versenyhivatal kompetenciájába tartoznak a fogyasztók megtévesztésével kapcsolatos ügyek is. Az előbbi két ügy esetében a korábbi hullámokban is hasonlóan magas volt a helyes válaszok aránya, míg az utóbbi kapcsán 2007-ben több, 2004-ben pedig kevesebb jó választ regisztráltak.

Az előzőeken kívül szerepelt három olyan ügy is a listánkban, amelyek valójában nem tartoznak a GVH hatáskörébe. Ezek esetében a helyes (azaz a nem) válaszok aránya már jóval kisebb volt. A jogászok közel kétharmada nincs tisztában azzal, hogy a hatósági árak be nem tartása nem tartozik a GVH kompetenciájába. Meglepően alacsonyak voltak a jó válaszok a bennfentes lóversenyfogadás (52%) és a közbeszerzési törvény megsértése (44%) besorolásakor. A jelenlegi célcsoportban e területeken tapasztalt tájékozottság némileg elmarad a korábbi hullámokban mértektől.

A megkérdezett jogászok közel hattizede (59%) tudja, hogy a GVH vizsgálóinak joga van a vállalat összes iratába betekinteni, illetve minden helyiségbe belépni, egynegyedük (25%) pedig úgy gondolja, hogy csak az ügyvezető vagy a jogi képviselő engedélyével végezhetik a munkájukat a vizsgálók egy vállalkozásnál. A kérdésre minden tizedik (11%) jogász nem tudott válaszolni.

A 10 százalékponttal csökkent a 2007-es eredményekhez képest (59% vs. 69%) azok aránya, akik úgy gondolják, hogy a GVH vizsgálóinak joga van teljes körű átvizsgálásra belső engedélyezés nélkül. Ez az arány a 2004-es hullámban mérttel viszont csaknem megegyezik (57 vs. 59%).

A versenyhivatallal kapcsolatos ismereteket a GVH által alkalmazott két konkrét eszköz, az engedékenységi politika, és az informátori díj kapcsán is vizsgálta a felmérés.

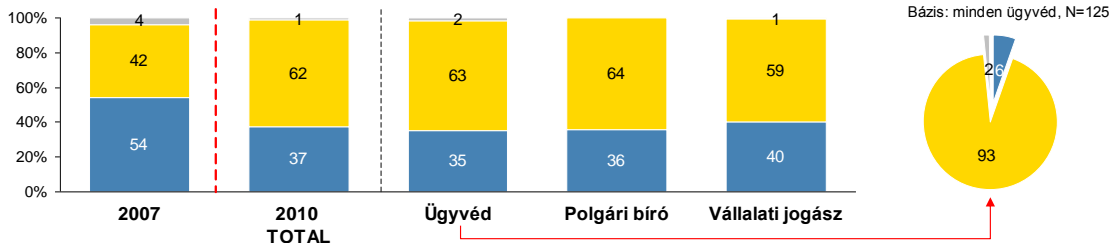
A megkérdezett jogászok 37%-a hallott már a GVH engedékenységi politikájáról, azaz tudja, hogy kartell feltárása esetén a GVH-val együttműködő vállalkozás mentesülhet a rá kiszabható bírság egésze vagy egy része alól. A vállalati jogászok körében ismerik ezt a legtöbbben (40%). Az ügyvédek közül 35% hallott az engedékenységi politikáról, és 6% nyilatkozott úgy, hogy volt már olyan ügyfele, akinek ezzel kapcsolatos tanácsot adott. A 2007-es felmérésben a megkérdezettek több mint fele nyilatkozott úgy, hogy hallott már erről a lehetőségről.

Az informátori díjról is csak valamivel több mint minden harmadik (36%) jogász hallott már. Ez a mutató a polgári bírósági között alacsonyabb (30%), a vállalati jogászok körében magasabb (41%) az átlagosnál.

Engedékenységi politika

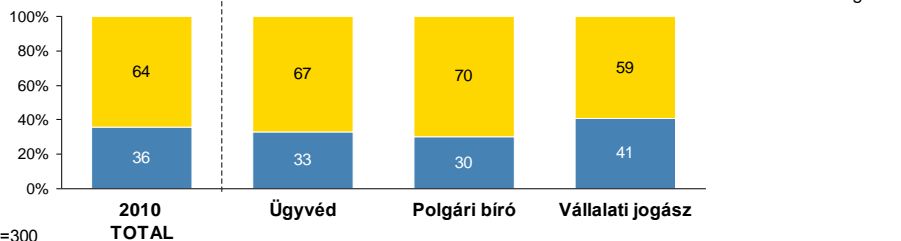
Hallott Ön a GVH engedékenységi politikájáról, vagyis arról, hogy kartell feltárása esetén a GVH-val együttműködő vállalkozás mentesülhet a kartellezés miatt rá kiszabható bírság egésze vagy egy része alól?

Volt már olyan ügyfele, akinek az engedékenységi politikával kapcsolatban adott tanácsot?

Informátori díj

Hallott Ön az informátori díjról, vagyis arról, hogy a kőkemény kartellről nélkülözhetetlen információt szolgáltató személyek (informátorok) díjra lehetnek jogosultak a törvényben meghatározott feltételek mellett?

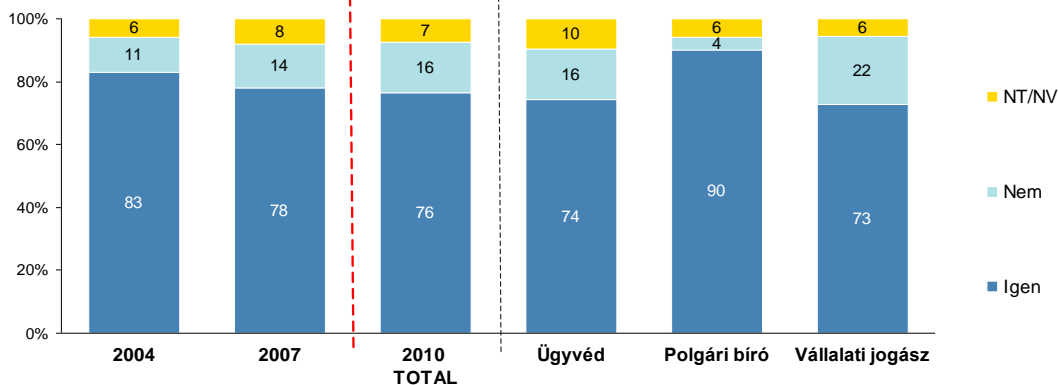

A jogászok több mint háromnegyede (76%) tisztában van vele, hogy a Versenytörvény az állami és önkormányzati vállalatokra is vonatkozik. A bírók körében ez az arány jóval magasabb (90%), mint a másik két szegmensben.

A jelenlegi ismereti szint nem különbözik jelentősen a 2007-ben mérttől (76 vs. 78%), de a 2004-esnél már számottevően alacsonyabb (76 vs. 83%).

A Versenytörvény hatálya az állami és az önkormányzati vállalatokra

Ön szerint vonatkozik a Versenytörvény az állami és az önkormányzati vállalatokra is? (Az „igen” válaszok aránya)

A megkérdezett jogászok közel fele (47%) nem tudott válaszolni arra a kérdésre, hogy milyen eszközei vannak a GVH-nak a gazdasági verseny elősegítésére a vizsgálatok lefolytatásán kívül. Öt százalék volt azoknak az aránya, akik szerint más eszköz nem létezik.

Érdemi választ mindössze 48%-uk adott. Ezek között összességében több volt az egyértelműen helyes – többnyire valamilyen versenykultúrával vagy versenypártolással kapcsolatos – válasz (az érdemi válaszok 39%-a), mint a helytelen vagy semmitmondó (30%)⁶.

Vizsgálatok folytatásán kívül milyen más eszközei vannak a GVH-nak a gazdasági verseny elősegítésére?		
<i>Spontán említések</i> <i>Bázis: teljes minta (N=300)</i>	Említések száma	Százalékos arány
Egyértelműen helyes válaszok		
Tájékoztatás	23	8%
Nyilvánosság, sajtómegjelenés	20	7%
Ajánlások	11	4%
Perek indítása	7	2%
Nevelő-oktató szerep	4	1%
Tanácsadás, segítségnyújtás	2	1%
Felmérések, elemzések	2	1%
Versenykultúra fejlesztése	2	1%
Kétértelmű válaszok		
Javaslattevél, iránymutatás	23	8%
Állásfoglalás	6	2%
Jogszabály alkotás, előkészítés, részvétel a törvényhozásban	19	6%
Véleményezési jog	5	2%
Informátori díj alkalmazása, informálódás az informátoroktól	4	1%
Alapvetően helytelen vagy semmitmondó válaszok		
Szankcionálás, büntetés	28	9%
Ellenőrzés, engedélyezés	4	1%
Döntéshozatal	4	1%
Közbeszerzésből, tenderből kizárás	2	1%
Egyéb	16	5%
Semmi más	15	5%
NT/NV	141	47%

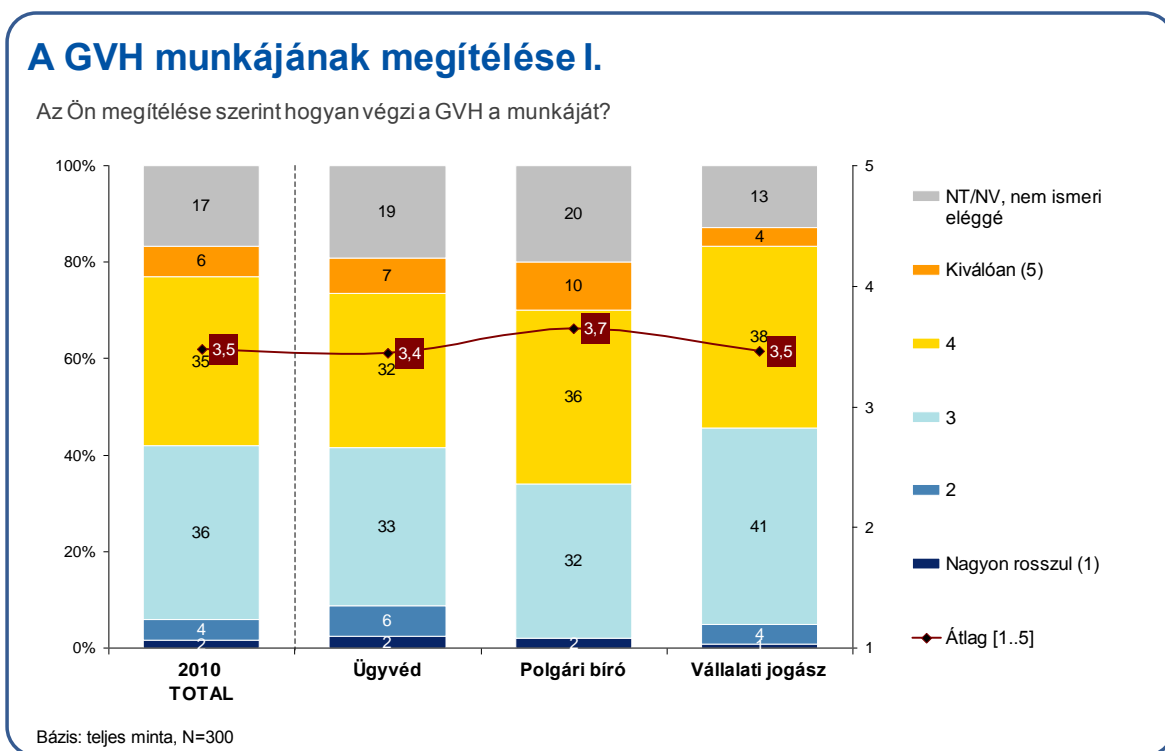
⁶ A válaszlehetőségek besorolása a GVH instrukciói szerint történt meg. A válaszok közül néhány csak bizonyos megszorításokkal igaz, attól függően, hogy mire gondolt a válaszadó; (például az állásfoglalás, amennyiben a GVH versenypártolási tevékenységéhez tartozó ajánlást jelent, a helyes válaszok közé sorolódna, de ha valami mást, például eljárással kapcsolatos „állásfoglalást”, akkor helytelen vagy semmitmondó válasznak számítana). Ezek a válaszok a „Kétértelmű válaszok” kategóriába kerültek. Az „Alapvetően helytelen vagy semmitmondó válaszok” közé soroltuk az olyan tevékenységek említését is, amelyek egyébként is beletartoznak a GVH vizsgálatainak folyamatába, tehát a valóságban nem jelentenek azon túlmutató eszközöket (pl. szankcionálás, büntetés, ellenőrzés, döntéshozatal).

4.3. A GVH megítélése

A GVH munkájának értékelésére a korábbi hullámokkal összehasonlítva valamivel többen, a válaszadók több mint négyötöde (83%) vállalkozott, ami azt sugallja, hogy a korábbi évekhez képest nőtt azoknak a jogászoknak a száma, akiknek kialakult képe, véleménye van a GVH munkájáról.

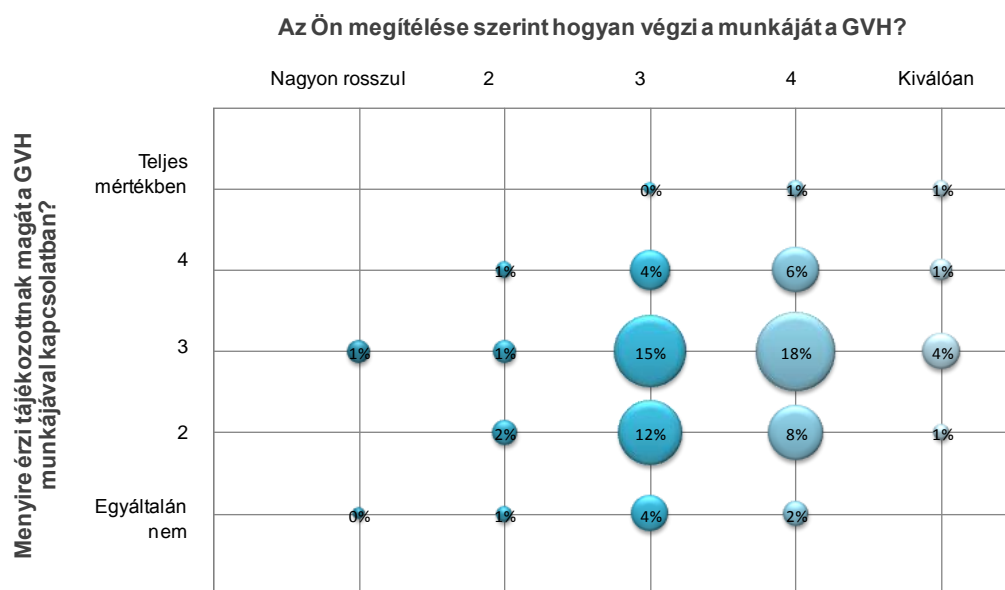
A kapott eredmények ugyan az alkalmazott skálák különbözősége miatt nem hasonlíthatók össze közvetlenül a korábbi hullámok eredményeivel, de az megállapítható, hogy továbbra is alacsony, 6% azoknak az aránya, akik kiváló minősítést adtak a GVH munkájára (2004: 5%; 2007: 8%).

A jogászok 41%-a gondolja úgy, hogy a GVH jól vagy kiválóan végzi a munkáját, 36% adott semleges, 6%-uk pedig rossz vagy nagyon rossz értékelést. A GVH munkájával a leginkább a polgári bírók elégedettek, 46%-uk adott pozitív értékelést (4-est vagy 5-öst).

Nincs szignifikáns összefüggés aközött, hogy mennyire érzi magát egy jogász tájékozottnak a GVH munkájával kapcsolatban és mennyire elégedett azzal. A legjellemzőbb kombináció a közepesen tájékozott és a közepesen vagy inkább elégedett válaszadó.

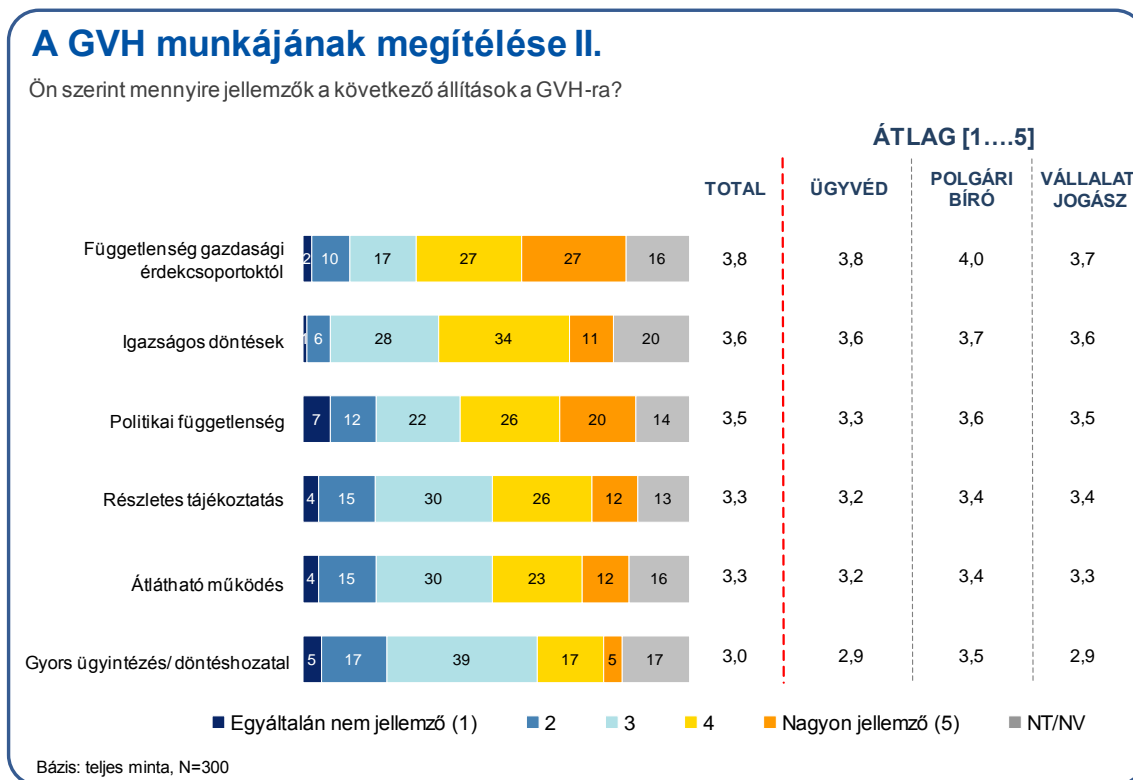
A GVH ismertsége és megítélése

A GVH munkáját különböző szempontok alapján is véleményezniük kellett a válaszadóknak. El kellett dönteniük, hogy mennyire jellemzik a GVH-t például az igazságos döntések, az átlátható működés stb. A legtöbben a tájékoztatás részletessége (87%), a legkevésbé pedig a döntések igazságossága alapján (80%) tudták megítélni a GVH munkáját.

Általánosan megállapítható, hogy a véleményt alkotók nagyobb része tartja jellemzőnek a GVH-ra a pozitív jellemzők (szinte) mindegyikét, mint ahányan úgy érzik, hogy az adott állítás nem (igazán) jellemzi a hivatalt. Az átlagok alapján kialakult sorrendiséget tekintve leginkább a gazdasági érdekcsoportoktól való függetlenséget és az igazságos döntéseket tartják a GVH sajátjának a felsoroltak közül (az 1-5-ig terjedő skálán történő értékelések átlaga: 3,8 ill. 3,6). Összességében a legkevésbé a gyors ügyintézés, döntéshozatalt érzik jellemzőnek a GVH-ra (mindössze 22%).

A polgári bírók kedvezőbb vélekedése ezekben a kérdésekben is megmutatkozott: ők minden pozitív állítást valamivel nagyobb arányban társítanak a GVH-hoz, mint a többi jogász.

Korreláció elemzés segítségével vizsgáltuk, hogy mennyire szorosan kötődnek a fent bemutatott jellemzők a GVH általános megítéléséhez, azaz másképpen fogalmazva mely területeken kialakult percepciók mentén formálódik az általános vélemény.

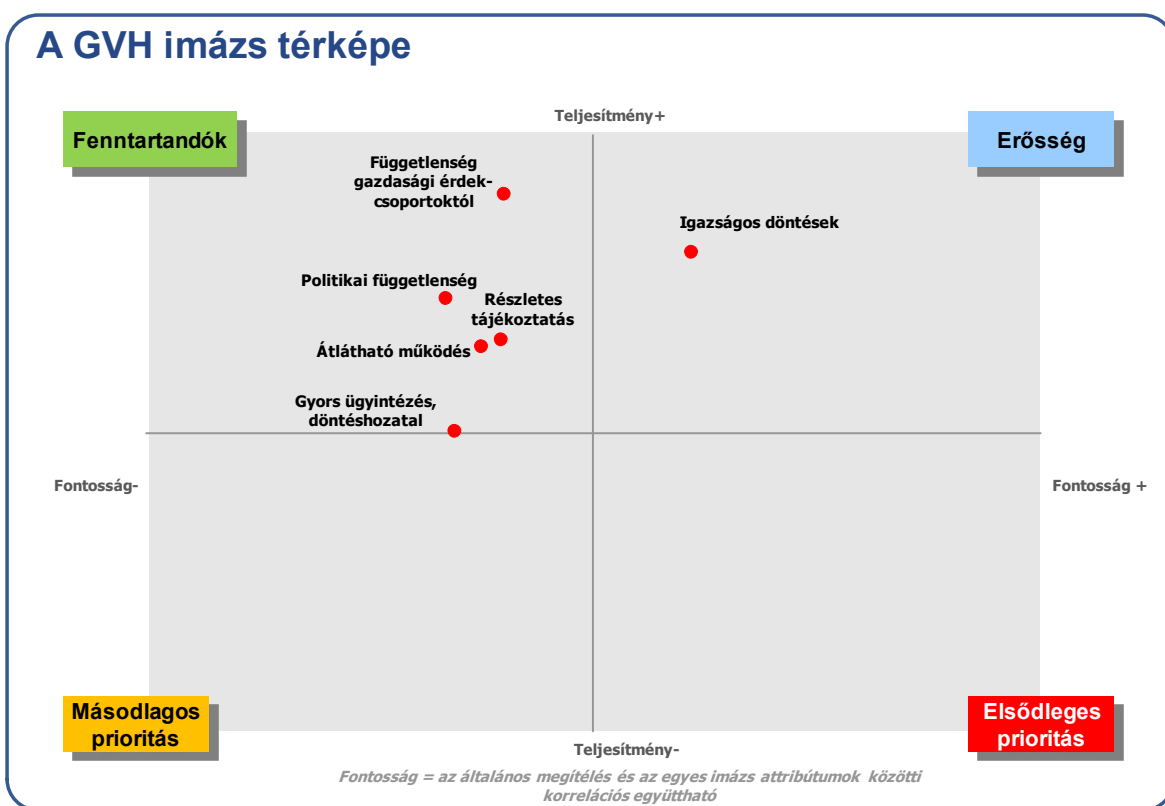
A GVH-ról kialakult általános kép az igazságos döntések terén történő megítéléssel van a leginkább szoros kapcsolatban. A többi vizsgált tényező esetében a korrelációs együtthatók ennél alacsonyabbak, de még viszonylag erősnek tekinthetők.

	Korrelációs együttható (r)	Fontossági sorrend	Teljesítmény (átlag 1-5-ig skálán)	A teljesítmény sorrendje
Igazságos döntések	0,57	1.	3,61	2.
Függetlenség gazdasági érdekcsoportoktól	0,44	2.	3,80	1.
Részletes tájékoztatás	0,44	3.	3,31	4.
Átlátható működés	0,43	4.	3,29	5.
Gyors ügyintézés, döntéshozatal	0,41	5.	3,01	6.
Politikai függetlenség	0,40	6.	3,45	3.

Egy úgynevezett imázstérképen együtt jelenítettük meg az egyes jellemzők fontosságát⁷, illetve a GVH (érzékelt) teljesítményét e jellemzők szerint. Az ábrát négy területre osztja a két mutató (fontosság és teljesítmény) középértékénél húzott vonal. A felső két szegmensben vannak a jobban teljesítő elemek, az alsókban a gyengébbek. A jobb oldalon találjuk a fontosabb jellemzőket, a bal oldalon a kevésbé fontosakat.

Ez alapján a jobb felső területen helyezkednek el a GVH erősségei, vagyis azok a jellemzők, amelyekkel elégedettek a válaszadók és egyúttal fontosak is. Ide egy tényező került a jogászok esetén: az igazságosság.

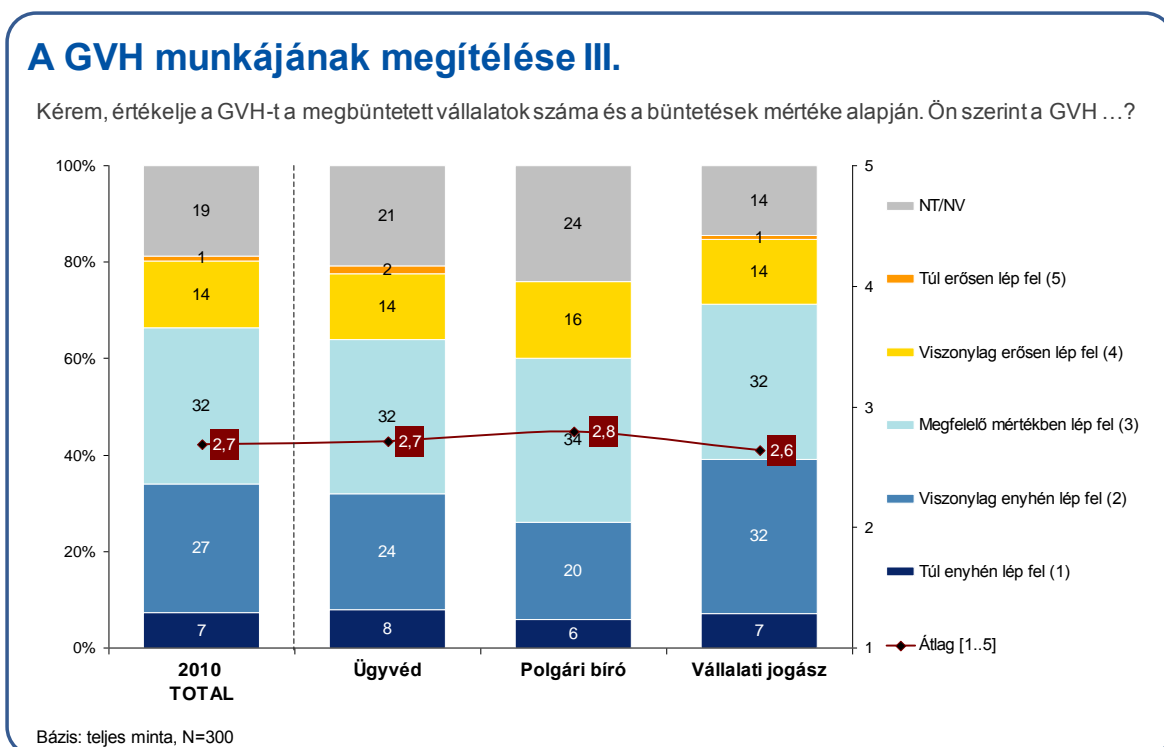
Az összes többi tényező a bal felső negyedbe, a fenntartandó attribútumok közé került: ezek tehát kevésbé fontosak, de a GVH megítélése e szempontok szerint is kedvező.

⁷ A fontosságot az adott jellemző és a GVH összteljesítménye közötti korreláció alapján határoztuk meg.

Az idei felmérés kitért a GVH „szigorúságával” kapcsolatos véleményekre is. A megkérdezettek közel egyötöde (19%) nem tudta minősíteni a GVH-t ebből a szempontból, minden harmadik válaszadó (32%) ugyanakkor úgy gondolja, hogy a GVH fellépése pont megfelelő a megbüntetett vállalatok száma és a büntetések mértéke alapján. A kevésbé elégedettek többsége a viszonylag enyhe (27%) vagy túlzottan enyhe (7%) fellépést kéri számon a hivataltól, míg engedékenyebb politikát a jogászok 15%-a szorgalmazna.

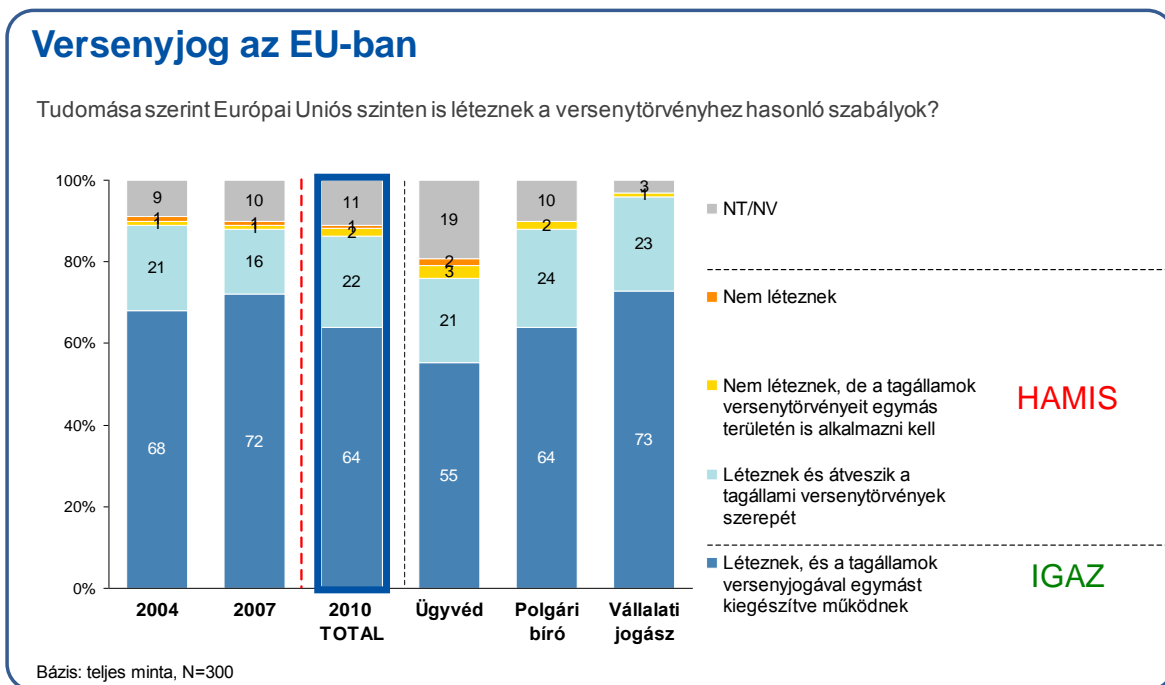
A vállalati jogászok az átlagosnál nagyobb arányban érzik úgy, hogy a GVH a kelleténél kevésbé szigorúan „szabja ki” a büntetéseket (39% vs. 34%).

5. Az EU tagság hatása a versenyszabályozásra

A megkérdezett jogászok közel kétharmada (64%) tudja azt, hogy Európai Unió szinten is léteznek a Versenytörvényhez hasonló szabályok, és a tagállamok versenyjogi szabályozásával egymást kiegészítve működnek. 22% véli (helytelenül) úgy, hogy nemcsak hogy léteznek, de az EU alkotmány hatályba lépésével majd át is veszik a tagállami versenytörvények szerepét. Egyéb helytelen választ (nem léteznek; nem léteznek, de a tagállamok versenytörvényeit egymás területén is alkalmazni kell) összesen 3% adott.

A helyes választ adók aránya idén valamivel alacsonyabb volt, mint a két korábbi hullámban.

A megkérdezett jogászok közel háromnegyede (72%) gondolja helyesen azt, hogy az Európai Bizottság a tagállamokban, így Magyarországon is vizsgálhat kartellügyeket. Nincs jelentős különbség az ismereti szintben sem a szegmensek között, sem a korábbi hullámmal összehasonlítva.

Azt is ugyanennyien (72%) tudták helyesen, hogy a GVH nem csak a magyar Versenytörvény, hanem az EU versenyszabályai alapján is eljárhat. Ez a tájékozottság érzékelhető növekedés a 2007-es eredményekkel összehasonlítva. A polgári bírók körében kiemelkedően magas volt a jó választ adók aránya (84%).

A kérdésben megfogalmazott valótlan állítások közül azt, hogy a közösségi versenyjog csak a multinacionális vállalatokra terjed ki, a jogászok túlnyomó többsége (83%) – helyesen – elutasította. Ugyanakkor mindössze 26, illetve 38% volt a helyes válaszok aránya a másik két „hamis” állítás kapcsán.

